Ч. 2 (14.834). Львів, неділя 2. січня 1938. Oplata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 223-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060. Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . 30.00 „
Річно . . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Національні війська ввійшли до Теруелю.

ПАНІЧНИЙ ВІДВОРОТ.

Головна кватира еспанської національної армії повідомляє, що вчора в годині 16. передові частини національних військ увійшли до Теруелю та опанували місто. Відсіч получилася зі залогою Теруелю через долину Турін; рівночасно ліве крило нац. військ посунулося до осередка міста.

Національні літаки ствердили, що червона армія відступає в паніці. На шляхах, що ведуть із Теруелю, повно втікачів.

Під якими умовинами Японія замириться з Китаєм?

Як подають з міродатного джерела, японський уряд запропонував через німецького амбасадора в Китаю замирення на таких умовинах:

1) Японія дістане частину доходів із китайських мит і залізниць;

2) Китай приступить до протикомуністичного пакту;

3) Японські залоги залишаться в Китаю;

4) Смуги, які вкаже японський уряд, будуть здемілітаризовані;

5) Внутрішня Монголія дістане незалежний уряд;

6) Китай заплатить репарації.

—o—

Пляни нового румунського уряду.

Премієр Ґоґа виголосив перед мікрофоном промову, в якій заявив, що новий уряд введе в життя свою програму через законодавство та через безпосередні розпорядки. Він не буде виступати проти меншин, що духом і ділами зрослися з румунською державою; уряд трактуватиме справедливо.

Прем. Ґоґа змагатиме до зближення цін фабричних і рільних продуктів. Картелі та трести будуть мусіти обнизити ціни. В першу чергу подешевіє сіль, цукор, тютюн та залізничі білети III. кляси.

Опозиції признає прем. Ґоґа право критики, але лише, якщо вона стоятиме на національній плятформі.

Опівночі виголосив король Карло через радіо промову до народу.

СТАНОВИЩЕ УРЯДУ ҐОҐИ ДО ЖИДІВ.

Прем. Ґоґа заявив у інтервю представникові щоденника „Івнінг Стандард", що його уряд не є антисемітський, але він рішений освободити румунський промисл і торговлю від жидівського монополю, що відсунув від тих ділянок румунів. На 18,000.000 населення має Румунія 1,500.000 жидів, які опанували майже ввесь румунський важкий промисл, зокрема продукцію заліза, нафти й вугілля, крім того велику частину вільних професій. Уряд змагатиме до того, щоб у всіх тих ділянках заступити жидів румунами. До того ужие уряд тих самих засобів, що фашистівські держави, з якими зрештою Румунія не буде мати нічого спільного.

Поголоска, що уряд звільнить усіх державних урядовців жидів неправдива; в румунській державній адміністрації зовсім нема жидів. Жидівським журналістам відібрали залізничі карти вільної їзди.

Югославянський міністр внутрішніх справ видав постанови, що мають на меті не допустити до Югославії жидівських утікачів з Румунії.

———

Народній Зїзд.

Львів, 1. січня 1938.

Передісторію УНДО передаємо лише телеграфічним стилем у найзагальніших рисах, бо вона сягає до самих початків українського національного відродження в Галичині та нерозділько звязана з історією української політичної думки XIX ст. „Весна народів" і на українському терені прокинула з зимового сну нарід, що від часів упадку Галицько-Волинської Держави 1340. р. докотився в часі прилучення Галичини до Австрії 1772. р. до стану закріпощеної, матеріяльно виексплоатованої, безіменної маси, з засміченою рідною мовою, що нею нехтувала мікроскопійна інтеліґентська верхівка. Тісний звязок відродження політичної думки з відродженням української літератури, мартирольоґія піонірів того відродження в Галичині та їхніх несміливих спроб, вплив Кирило-Методіївського Братства та пламенного Шевченкового слова, вміщування російського чинника до процесу кристалізації української національно-політичної думки в Галичині та поділ народу на народовецький і москвофільський табор, вплив наддніпрянських діячів на галицьке громадянство (Драгоманів-Грушевський), початки політичної організації галицького громадянства по західно-европейському партійному зразку — все воно попередило повстання Української Національно-Демократичної Партії 26. грудня 1899. року. Перший період історії цієї партії обхоплює рр. 1899—1918, другий — 1918—23, третій — 1923—25, четвертий тріває досі. Факт двократної зміни назви — у 1919. році на партію „трудову" й у 1925. на Українське Національно-Демократичне Обєднання — може мати лиш остільки значіння, оскільки з тими змінами входили до партії ті члени, що вносили з собою деякий фермент, важний для дальшої партійної історії.

Пригадування відносин, в яких трудова партія переживала в рр. 1923—25 важке потрясення, розпавшись по-правді на три групи, та в яких 11. липня 1925. року прийшло їх обєднання — булоб зайвою річчю тому, що це назагал речі загально відомі. Хіба тільки з погляду хронольоґії подій пригадаємо, що після того першого Народнього Зїзду, — бо так зветься партійний конґрес УНДО, — другий Народній Зїзд відбувся 19. і 20. листопада 1926., третій Народній Зїзд у днях 24. і 25. грудня 1928, четвертий 25. і 26. березня 1932. Пятий з черги Народній Зїзд УНДО відбудеться 4. і 5. січня 1938

Перший Народній Зїзд мав характер формальний і маніфестаційний: на ньому прийняли загальні політичні тези і політичну плятформу, на якій обєднались т. зв. Незалежна Група Трудової Партії, Група „Діла" й Українська Партія Національної Роботи „Заграва". На другому з черги Народньому Зїзді прийнято програму партії й організаційний статут. На третьому Народньому Зїзді партія загострила своє відношення до СССР та його національної політики в Совітській Україні, сконсолідувавшись після програної двох протилежних крайніх крил, які врештою не захопили більшого гурту членів: акції пок. д-ра В. Бачинського та групи „Ради". Черговий Народній Зїзд стояв під знаком опозиції групи Д. Палієва з одної сторони і т. зв. радянофільської групи з другої сторони. Від попереднього Народнього Зїзду партія пережила була таке потрясення, як „пацифікація", а міжчасі були теж такі політичні події, як спроба порозуміння з урядом (переговори президії УПР з президією ББ), у тому часі демагогічна кампанія проти партії і внутрі партії прийняла була дуже гострі форми. Народній Зїзд закінчився компромісово супроти групи Д. Палієва та повною перемогою над радянофільською течією.

Коли мова про Народній Зїзд, який збереться у Львові за два дні, то в першу чергу вражає, що він збирається майже в шість літ після останнього Н. Зїзду, дарма, що статут партії наказує скликувати Народній Зїзд що два роки. Коли переступлення того статутового терміну попереднім разом (каденція Центрального Комітету тривала тоді майже три і пів року) було подекуди оправдане подіями у 1930. році та бажанням звсувати цілу низку політичних справ впродовж р. 1931, то теперішнє таке велике опізнення мусить викликувати застереження і бажання на будуче триматись більш ригористично власного статуту. Нема ніякого сумніву, що первісна постанова про скликування Народнього Зїзду що два роки — була прийнята з погляду доцільности й користи з частих сходин найвищої партійної установи, яка малаб змогу інтерувати у ріжних внутрішніх справах та їх авторитетно вирішувати.

Щодо мерітум справи, то найважніші події, якими мусить займатись недалекий Народній Зїзд, це передусім питання: чи доцільно звужувати ряди партії щораз більше, стосуючи засаду — не велика скількість членів, лиш якнайбільша одноцілість поглядів, — чи може доцільніше зберігати давню засаду концентрації національних сил у партії. Нема сумніву, що і одна і друга теза має за собою поважні аргументи: коли перша можливість надає партії характер більш зіграного політичного табору, який через те може проявляти в деяких конкретних справах більш рішучости, тоді друга можливість робить з партії репрезентацію не одного тільки гурту зареєстрованих партійних членів, але цілого народу, запевнює партії більшу популярність та вможливлює їй кращу організацію мас, через керування масовими акціями з участю якнайширшого кола ріжних національних груп і течій. **Стоючи на становищі, що найважнішою проблемою сучасного українського життя є перевести консолідацію українського національного табору в якнайширших розмірах, мусимо льогічно заступати думку, щоб у партії були заступлені ріжні течії та ріжні думки з правом свобідно боронити свої погляди та мати вплив на партійну політику.**

Друга найповажніша справа, яка тісно з цією першою вяжеться, це вже сама політична тактика партії. Мабуть не помилимось, коли висловимо погляд, що на цьому пятому Народньому Зїзді **УНДО тяжітиме весь час — атмосфера „нормалізації"**. Довкола неї мабуть крутитись буде весь хід нарад. Коли в оцінці української дійсности, здається, всі погодяться, то в оцінці висновків з отої дійсности напевне делегати будуть поділені. Булоб великим лихом, якщоб на остаточне рішення Н. Зїзду мали вплив якінебудь інші мотиви, ніж тільки **власна совість і розуміння національного інтересу, від якого не можна відділювати поняття національної чести.**

Обовязуюча виборча ординація і самі вибори, пізніша повна невдача „нормалізації", події, які в міжчасі трапились у краю і які виповнюють щоденно газетні шпальти з українсько-польської дійсности, — все воно поширило дух дефетизму, відштовхнуло маси взагалі від політики, багато людей зацукало й багато людей просто залякало. Народній Зїзд, як конгрес найбільшої української політичної партії, не може стояти під впливом того дефетистичного напрямку і мусить виказати ту саму сміливість, що її виказував у всіх попередніх разах. Знаємо, що є напр. одиниці, які найгостріше нинішню політичну тактику партії критикують та які явно і славно признаються, що голосувати за зміною тактики — бояться! Признаємося, що самого такого підходу до справи не розуміємо. **Хто має переконання та свідомість, що нічого протизаконного не поручає та до ніякої протизаконної акції зміною політичної тактики не спонукує, той не може керуватись почуваннями, які не є гідні відповідальних громадсько-політичних діячів**, тим більше, що й мериторично такі „панічні" настрої — неповажні, оперті на незнанні нинішнього польського терену та підходу польських чинників до партії і її внутрішніх справ.

В перші роковини смерти
Д-ра СТЕПАНА ФЕДАКА
відправлять заупокійну Службу Божу в Святоюрськім Храмі в четвер дня 6. січня 1938. в год. 8-ій зранку, на яку запрошує

Родина

Народній Зїзд — це такий масовий збір, що його підготова вимагає довшого часу та певного технічного апарату. Та підготова йде віддавна та приймали в ній участь головно пп. посли. Делегати з далеких закутин краю напевне не знають про львівські партійні справи і здивуються, коли напр. ми запевнимо їх, що ось у Львові мабуть значно більше є таких членів Народньої Організації м. Львова, які зовсім не знали про ті Загальні Збори, на яких вибирано 22-ох делегатів на Народній Зїзд, ніж тих, які повідомлення про такі сходини дістали. Це кидає характеристичне світло на спосіб організації Народнього Зїзду і належить до певної системи трактування неприємної нинішньому проводові УНДО групи та навіть окремих осіб. Так само характеристичним уважаємо скликання поодиноких делегатів з краю на передконгресову нараду, на яку не дістав запрошення ніодин член внутрішньої партійної опозиції. Всетаки ми переконані, що величезна більшість делегатів стане вище таких метод і поставиться до свого завдання так поважно, як вимагає цього поважна справа. Найповажніша справа не тільки одної партії УНДО, але й цілого теперішнього українського національного життя.

Швайцарія і Ліґа Націй.

(ВІД ВЛАСНОГО КОРЕСПОНДЕНТА.)

Женева, 27. грудня 1937.

З нагоди виступлення Італії з Ліги Націй висловлено на цьому місці здогад, що малі держави не дадуть зробити женевської установи знаряддям московської політики. Здогад цей справдила тепер Швайцарія своїм рішучим виступом у справі зменшеної Ліги Націй, який викликав велике враження в цілій Европі.

Негайно по офіціяльним виступленні Італії з Л. Н. подав ціріхський посол радикальної партії Гут до Федеральної Ради інтерпеляцію, підтриману також іншими партіями, дотично міжнароднього становища Швайцарії у звязку з політичним кроком Італії. У відповідь на цей запит склав п. Мотта іменем уряду докладну деклярацію про становище Швайцарії супроти Л. Н. В ній сказав він між іншим таке: Швайцарія не є тої думки, що виступлення Італії з Л. Н. не змінює дійсного становища цієї останньої. Вона сподівалася, що італійський суверенітет над Етіопією буде в тій чи іншій формі визнаний у Женеві та що Італія вернеться до активного співробітництва в Л. Н. Це не сталося. Л. Н. у 1937. р. не відповідає поняттю Швайцарії про неї в 1920. р. З погляду мілітарного швайцарська невтральність забезпечена. Участь у Л. Н. давала нові гарантії безпеки, до тогож Женеву призначили осідком Л. Н. Невтральність Швайцарії стверджено арт. 435. версайської умови та льондонською деклярацією з 13. лютого 1920 р. Але виступ з Л. Н. другої великодержавної сусідки Швайцарії ставить на денний порядок важливу проблему.

По думці Федеральної Ради Конфедерація повинна негайно заявити, що її невтральність не лише мусить бути відмінна від інших, а й відповідати цілком віковим традиціям, історії та географічному становищу країни. Вже 10. жовтня 1935. р. Швайцарія заявила, що вона може застосувати господарські та фінансові санкції лише остільки, оскільки вони не порушують її невтральности. А в справі заборони довозити зброю Швайцарія кермувалась дотичною гаською конвенцією, що означує права й обовязки невтральних держав. Дня 1. серпня ц. р. президент Конфедерації проголосив урочисто бажання її вдержувати невтральність навіть у відношенні до самої Л. Н., разом з тим Федеральна Рада просила країну дати час на докладне сформулування нового становища держави.

Але ніхто не повинен вимагати від Швайцарії, щоб вона покинула Л. Н., яка мала намір здійснити ідею мира при помочі права. Вона має символічне значіння і відповідає змаганням світу до міжнароднього співробітництва. Разом з тим Швайцарія не хоче викликувати враження, що вона належить до якоїсь групи великих держав. Вона лишиться невтральною, щоб бути незалежною. Приналежність до Л. Н. цій невтральности не загрожує. В її теперішнім стані Л. Н. не може думати про те, щоб пристосувати докогось господарські санкції. Арт. 16. Л. Н. тепер спаралізовано. Коли вона хоче зробитись універсальною, вона повинна знайти мужність зректися засобів матеріяльного примусу і бути лиш великим і добродійним організмом мирного співробітництва. Женева в ніякім разі не моглаб зробитися осідком якоїсь коаліції. Федеральна Рада не має ані на хвилину сумніву щодо того, що великі держави, Англія та Франція, підтримані рішуче іншими державами, Голяндією, Бельгією, скандинавськими державами, Австрією та багатьома іншими, дбатимуть про те, щоб Л. Н. не стала знаряддям якоїсь ідеольоґії та порушила цим саму основу свого істнування.

Ці висновки речника швайцарського уряду не лише знайшли повну підтримку Національної Ради, а стрінули теж дуже прихильне відношення в політичних колах Европи, вільних від московських впливів; передовсім у Берліні і Римі. Негайно по цій деклярації п. Мотти відвідав його генеральний секретар Л. Н. Авеноль, що уважають початком дипльоматичних нарад у напрямі устійнення нового становища Швайцарії супроти Л. Н. згідно з льондонською деклярацією.

В „Журналі де Жен." звертають увагу на те, що „Таймс" у цілковитій згоді з висновками п. Мотти уважає, що події уневажнили фактично цілу частину пакту Л. Н., яка не буде вже всилі застосувати якісь примусові засоби. Національна французька преса, до напівофіціяльного „Ле Тан" включно, поставилася до швайцарської акції в напрямі скріплення традиційної

13

нейтральности спокійно і навіть зі зрозумінням. Але в москвофільській пресі Франції не бракує різкої критики на адресу Берліна. Відома женевська кореспондентка „Л'Евр", „дам" Табуї, мішає до купи і берлінське признання для швайцарської тактики і заяву Польщі проти „політики ідеольогій", і почин Голяндії поміж державами осльовського порозуміння в напрямі визнання італійської суверенности над Етіопією. Може навіть слушно, бо політичний виступ Швайцарії є справді початком і частиною того політичного руху, що його викликав в Европі виступ Італії з Л. Н.

Обурення москвофільської преси проти цього рішучого кроку Швайцарії тим більше зрозуміле, що він перегородив у значній мірі шлях до здійснення деяких московських плянів у Женеві. Наявність таких плянів зраджує кореспондент агенції „Тас" із Женеви, пишучи, що „кола Л. Н. обурені" заходами французького уряду в напрямі „культурної згоди між демократичною Францією та фашистівською Німеччиною". Допис кінчиться мелянхолійним твердженням, що Франція втрачає зайнтересування Л. Н., „схиляється до системи двобічних тактів та віддалюється від колективної безпеки..." Подібні закиди робить совітська преса й на адресу Льондону.

Коли до тогож у Москві роблять і гіркі докори Дельбосові, що він у часі своєї подорожі на схід Европи рідко згадував про „вірність Лізі Націй", то можна слушно запитати, якій Л. Н. треба присягати. Швайцарія може тепер цілком спокійно залишитися в Л. Н., бо вона вже стала фактично установою для міжнародніх нарад у ріжних політичних справах. Це знають тепер у Берні таксамо добре, як і в Льондоні чи Парижі. І коли в часі січневої сесії Московщина від своїх плянів у Женеві не відмовиться, то Літвінову доведеться очевидно переводити їх проти Дельбоса та Ідена при допомозі еспанських большевиків та французьких комуністів. Московську політику в Парижі доведеться переносити і на женевський ґрунт. Такі будуть, здається останні висліди сесії швайцарського парляменту в европейській політиці.

М. Данько.

Холмщину присипає сніг.

РЕПОРТАЖ (1), З ЦИКЛЮ: „ГАЛИЧИНА НЕ КІНЧИТЬСЯ В СОКАЛІ!"

Білгорай, кінець грудня 1937.

ЛИСТ ДО РЕДАКТОРА.

Маєте повний стіл матеріялу. Газета мов машина пожирає рукописи: актуальні статті, замітки, вістки, цікаві телеграми, фейлєтони, дописи і репортажі, а Ви не всилі використати усього; нема місця — годі!

Бо проблєми ростуть мов бурхлива вода у весняних байраках, а життя — таке рвійке, багате, стільки має краси, вогню і холоду, пестроти і нових подій...

Ви казали мені: не пишіть багато. Не буду писати багато, та й узагалі — чи буде це писання? Стільки сьогодні сварки за репортаж, стільки пустомельства! Кожний критик думає інакше. Одні кажуть: репортаж це — примха актуальних іновацій, інші говорять: документум темпоріс. Моїж репортажі не мають таких небосяжних аспірацій, це не фактомонтажі, ні навіть не фотофільми діяльоґів, це просто фотографії життя, незнаного, далекого, відірваного від загально-української модерної течії, запхнутого в куток, замореного, здеградованого, а проте трівкого мов... проклін у нашій милозвучній мові, невгнутого, замкнутого в собі.

Можливо, що і тут і там заблисне в них дещо із фантазії, що де-не-де вплететься мимоволі квіточка поезії, але... Алеж поезія — це неможливе у можливому, а життя на північ від Сокальщини й на захід від Буга має стільки неймовірности в сухій, суворій, заскорузлій щоденній і недільній дійсности, так гаряче бє там підземельним живчиком струміння української стихії...

•

— Гей, торру.. вйо ферфлухтис коньскі шия... а ґевалт!

Не помогло; велика балаґула із півкопою жидків і Вашим репортером лежить вже в рові. Елі Нухімцвайґ виверпув, хоч сорок років возить пасажирів балаґулою. І тут вже почалася наша найновіша фото-серія, правдива фільма про незнаний край, в якому ще до нині дзвонить заворожене закляте українське серце.

З ЖИДАМИ, ПОЛІЦАЯМИ І КОЗАМИ В ГОТЕЛІ.

Пасажири тої балаґули мали пеха. Недурно-ж „пані аптекажова", що мала нове футро й добре попідсмолювані вії (нота бене: „спокуслива жінка") казала, заки ми ще вивернулись, що у пятницю, та ще й перед великим святом, завжди якесь лихо у дорозі може скоїтись. Як у соннику перечитала! Пів футра снігом притрусилось, мальовані губоньки так скривились, як до плачу. Жиди счинили рейвах, кури з койців повтікали, борошно розсипалось у сніг, „пан доктур вшисткіх наук" погубив кальоші. Я подряпав лише носа на драбинках воза, але теж, як стій, набрав гумору. Переґрінація відразу зачалася по мойому. Дарма, що крівавий вишневий сік із велитенської бутлі, що її красуня з аптики мов санктуарій везла на колінах, залив мій білий шалик; дурниця, що всі мої прасовані комірчики з відчиненої від удару скриньки — теж почервоніли! Ґрунт, що був мороз, був гумор і пригода! А „пані аптекажова" дякувала при всіх розкудкудаканих жидках „за рицерскі спокуй вобец тего бардзо трагічнего видаження". Я був зворушений.

Вечір застав нас в Ю—ові. Треба було ночувати. Елі Нухімцвайґ завів мене до одинокого „готелю". Його власнички три непогані й нестарі жидівки: Сальця, Ципра й Міріям прийняли заблуканого „туриста" з отвертими руками. Відступили мені на кімнату „сальон" з мідяною посудиною і пятьма шафами (всі на оказійну продаж).

Ліжко мало свіжу постіль і перину.

До моєї диспозиції віддали крім цього три подушки, одначе я за дві подякував, прийнявши лиш одну; тамті дві мали надто специфічний запах, але я сказав, що хочу бути джентельменом і не міг би заснути, відаючи, що мої „чарівні господині" залишились без мягкої постелі. Груба Сальця зальотно сміялася визолоченими щоками, Ципра накрутила великий ніклевий будильник і завязала голову в циганську цинобр868 хустку, а темноока Міріям із сентиментом співала крізь відхилені двері ліричне танго:

О, муй вимажони,
О, муй витенскньони,
Ктуж так кохал цен, як я...

Я заснув як герой на крохмалених бетах і приснилися мені райські птахи. Проснувшися, знечевя, зловив я в пітьмі блощицю, але навіть не кашельнув. Це теж — мовляли тричі Донцовом прокляті драгоманівці — худоба Божа! Засвітив я ліхтарик тай побачив, що впоперек мене на перині спали два жидки. Оба хропіли. Під стіною, на тапчані, лежав якийсь дрибляс, завинений по вуха в шинелю поліцмайстра. Під печею, на моїй валізі, дрімав мужичок. Не важко було догадатися, що це теж запізнені „готелеві" гості.

Спали, хто де міг. Я встав і сів у плащі на край стола. Розгорнув книжку. Потім вийшов на двір. Дорогою йшли люди „на пастерку".

ТИХО НА ХОЛМЩИНІ — ГАМІРНО В КОСТЕЛІ.

Тихо на Холмщині, як у великій церкві, хоча таке порівнання сьогодні там не має сенсу; церкви розібрані, або перебудовані. Але й бо дійсно тихо на Холмщині, ніч як ясний сон. Містечко спить і світиться костел. Була тут колись також і церква. Продали жидам на дрова. Праворуч — чорна буда синагоги, а на ній якийсь хусит, чи що? Що, у біса, там лазить по великім даху?

Коза! Їй Богу; по березових гилляках вилізла. Диви, яка побожна!

Люди йдуть на „пастерку" і я йду з ними. Для них вже народився Христос, я ще маю два

тижні часу, але йду до костела послухати, побачити.

„Коленда" гриміла за органом, „яселка" палали штучними вогниками, змайстрованими якимсь помисловим „техніком" при помочі старої радієвої батерії. Молодий „пробощ" рубнув вогнисту проповідь про Вифлеєм і „народове одродзенє". З першої лавки усміхалася невинна знайома з дороги „пані аптекажова", її чоловік, видно, добре випив за вігілією — усе мав інклінацію до дрімоти.

Треба було вертатись. У моєму ліжку розгостились жидки вже на добре. Сентиментальна Міріям увійшла зі свічником.

— Ви не спите?

Я показав їй одноплемінників недбалим жестом. Хотіла скочити до них зі шварготом, та я не дав.

— Не маєте паничко, що читати?

— Я мам цудни романс, але пан його не схочуть читати, там пише про... жидівку, залюблену в християнина.

— Це надто вже буденна історія — нецікаве!

Міріям не могла зрозуміти такої байдужности, але кивнула головою і повела мене на гору, до малої кімнатки, де було зимно, зате книжок не бракувало. Ціла антикварня! Крізь вікно у стелі було видно небо. На шкляну плиту сипався сніг на переміну із золотими зорями. Увагу зайняла цікава книжка.

ЗОРІ СВІТЯТЬ НЕЗМІННО — СТАТИСТИКА — МІНЛИВА, ЯК КАМЕЛЕОН.

Книжка була дійсно цікава. Лежала на самому споді, велика, з чорними окладинками, на яких виднів пожовклий викаліграфований московський напис: „Кліровия Ведомості Белгорайскаго Округа, Холмско-Варшавской Епархії за 1893 год." Отже — статистика православних на Білгорайщині в 1893 р. А що поняття „православний" на Холмщині покривається вповні з поняттям „українець" — цікаво буде порівняти цифри зперед 44 років з сьогоднішніми даними. Не маю під рукою олівця, ані привезених з собою розвідок д-ра Кубійовича й В. Косоноцького і мушу ще раз мандрувати до „сальону" що й викликує у чорноокої Міріям чергове здивування. Вертаюся вже з книжками в „антикварню" і порівнюю.

Білгорайщина — це нині пятий з черги, щодо чисельности українського населення, повіт Холмщини (якщо вже рахуватимемо і два підляшські повіти: Білу і Володаву). Оба українські статистики цих земель, д-р В. Кубійович та В. Косоноцький, майже однозгідно (за урядовим переписом 1931 р.) подають число православних (читай українців) у Білгорайщині на 17.8% (20.913 душ) загалу населення, при 11% жидів.

Додаю тепер цифру за цифрою населення поодиноких правосл. парохій з „Ведомостей" 1893 р. і дістаю загальну суму 28.582. Зле з нами! За 44 роки ми не тільки не зискали а втратили на тому повітовому відтинку західного бастіону різницю 28.582 (1893 р.) — 20.913 (1937 р.) = 7.669 душ!

На Холмщині ми в повному, страшному відвороті!

ЩО БУДЕ?

Правда, за 1921—1931 рр. православні на Холмщині і Підляшші приросли на 43%, коли римо-католики лише на 27%. Холмщина й Підляшша — це одинокі етнічно — як стверджує д-р Кубійович — українські землі в польській державі, де відсоток українців не зменшився, але піднявся. Сталося це головно завдяки поворотові виселенців по 1921 р., але це не дає причини до радости.

Бо вернімось напр. ще раз до згаданого білгорайського повіту. Перед війною було в ньому 18 окремих (українських) парохій, тепер залишилося — всього чотири, зате костелів прибуло багато. При такому стані — самі географічні чинники (віддаль від церкви, зимно, болота) відривають нарід від єдиного його осередка і кидають або до ближчого чужого, або у темінь повної стагнації.

А чейже більшість українських сіл того повіту це — острови над узбережжам Галичини. Не ймете віри, що від них часами лише 2 км.(!) до галицької землі.

Історія поклала в цьому поясі такі стовпи, яких не видно, а вони існують. „Тутешні" — було — по горілку за кордон ходили, тепер на ярмарок до Чесанова їздять, а тамті до Тарногороду, але контактів мало, дуже мало.

Хто винен?

Годі перерахувати всі причини, зрештою життя кладе важніше питання: Що буде?

Буде зле, якщо сильніший брат не зможе й надалі за 20 років перелізти по 2 км. від своєї місцевости на північ: в гості, купувати землю, свині, чи за ремеслом, усе одно!

Тимчасом зорі, як завжди незмінно світять деінде крізь хмари і білий сніг присипує дві сестри: Холмщину й Галичину.

Роман Гуцанович.

„Гострий, надійний меч революції".

Так гордо звуть в країні Совітів засновану 20 років тому Всеросійську Надзвичайну Комісію боротьби з контрреволюцією, саботажем та спекуляцією.

Між іншим винахід цієї назви належав „контрреволюційному" Тимчасовому Урядові, який теж заснував таку комісію, досить не активну.

Орган цей, весь час залишаючись незмінним щодо свого змісту, наверх переживає деякі зміни. Мінялися назви, мінялися провідники, мінявся напрям праці.

Перший період діяльности цього органу — 6 років — зробив його голосним досліво на ввесь світ під жахливою гнучкою назвою ЧЕ КА („Чрезвычайная Комиссия") на чолі його поставлено Дзержинського, цього „залізного Фелікса", цю людину „з серцем тигра, з очами оленя". Фанатик, до кісток він перед усе ставив боротьбу, боротьбу на смерть, з ненависним царатом: в першій половині його життя перемогав царат, в другій він з своїми спільниками, з своїми ідеями переміг царат, от тепер він мав змогу перевести в життя всю свою помсту, виплекану по вязницях та засланні над представниками царату.

Найкращий спосіб боротьби з ворогом — це його знищити фізично; безпечніше знищити десять цілком непричетних до цього ворожого фронту людей ніж якось перепустити ворога; ворог же кожний, хто не походить з лав пролетаріяту. Такі були нескладні правила, якими керувався Дзержинський з своїми підвладними. Жадних розслідів робити було не треба. Головний доказ — це походження. І праця колегії ЧЕ КА була тільки переглянути довжезні реєстри заарештованих, приписуючи з боку кожного прізвища майже в 100 відсотках: „розстріляти".

Діяльність ЧЕ КА зразу поширилася на Україну, і Всеукраїнська, і губерніяльні, міські, повітові, транспортні ЧЕ КА охопили її своєю мережою, досліво купаючись в крові. До загально російського розуміння ворога на Україні приєдналося ще розуміння „українця", „петлюрівця", „щирого" — всіх їх „ставили під стінку" кровожадні Петерси, Лаціси та інші. Але часи минали, „вороги" ставали все мудріші, вони починали тримати себе наверх цілком льояльно; не досить його було заарештувати, треба було довести, що це справді ворог; зрозуміло, найкращий доказ — це признання самого „ворога", але не всі хочуть відразу признаватися, а крім того СССР починав домагатися собі місця проти європейського сонця; совітські дипльомати, правда дуже ще нечисленні, починали замовляти собі фраки; треба було екзотичну, своєрідну ЧЕ КА замінити на щось подібне до Европи — отже змінено назву й зявилася нова вивіска ОДПУ (обєднане — тобто безапеляційно для всіх союзних республик — державне політичне управління), підпорядко-

ване прокуратурі, позбавлене права судової колегії, в одно слово ніби звичайнісінька европейська жандармерія.

На чолі цієї жандармерії поставлено Рудольфа Менжинського, людину з шляхотської поль. родини, добре освічену, типового естета. Він кохався в прерафаелітизмі, в італійських віршах XVI. віку, цілими днями вилежувався по канапах (він мав якусь хворобу хребта, що зробила його напівспаралізованим) з якоюсь старовинною книжкою, чи слухаючи старовинних мельодій.

І коли Дзержинський фанатично карав на горло тисячі людей, то Менжинський робив це цілком байдуже. А поза вивіскою европейської жандармерії зміст залишався попередній — влада ОДПУ була величезна, без огляду на обмеження закону. А крім того з виходом СССР до Европи, непомітно протягувались і туди пазурі ОДПУ.

Ще за перших років по жовтневій революції один з найвищих більшовицьких достойників, Яків Свердлов, не міг не звернути уваги на молоду людину, що завжди була при ньому й вичікувала на розпорядки, нагадуючи на спільну підпільну роботу за часів царату. Це був Герш Єгуда, який волів називати себе Генріх Ягода. Подобався також Ягода і підстаркуватій сестрі Свердлова, одружився з нею і дістав добру посаду в президії ЧЕ КА.

З властивою йому практичністю Ягода вважав за краще працювати в господарській частині ЧЕ КА, а потім ОДПУ, зумів звернути на себе увагу і згодом опинився на посаді першого заступника Менжинського, обігнавши таких його співробітників, як Мессінг, Реденс-Балицький Фріновський, Коган, Кацнельсон та інші.

Зрозумів також практичний Ягода, що всі ці гекатомби по льохах ДПУ мало корисні, а проте можна мати користь з цього численного людського матеріялу, що його майже щодня заарештовує ДПУ.

Отже тисячі і тисячі заарештованих перекидалося на північ, на лісорозробки, на копання каналів, прокладання залізниць. Видано закон, що і всі кримінальні злочинці мусять відбувати свій речинець засудження не по вязницях, а по

цих концентраційних таборах, які без жадної контролі були під наглядом органів ДПУ. Це не робилося для добра держави, ні, всі ці роботи ДПУ брало в аренду, дістаючи велику плату від держави. Отже, справді це було вигідно, левова частина цієї плати йшла — о, не тільки до самого Ягоди! — він добре знав, коли треба ділитися, з ким треба ділитись і в який спосіб треба ділитися, щоб це не кидалося в очі. А крім того, маючи в своєму розпорядженні цілком дармовий найчисленніший людський матеріял, Ягода міг підносити несподіванки, як рекордове прориття балтійсько-біломорського каналу, рекордові прокладання залізниць, дослівно загачуючи трупами місце цих робіт, підчас полярних морозів, діставати за це подяку і довіря...

Цього було замало. Взяли на облік всіх найголовніших фахівців в СССР; їх заарештовували (чи то так трудно знайти привід для цього?!), але з ласки ДПУ, яке йшло назустріч установам, де працювали ці фахівці, їх залишали на попередній роботі з тією невеличкою ріжницею, що вся їхня (за спеціяльними умовами) величезна платня йшла в розпорядження ДПУ.

Провокаційно створювали ріжні „шкідництва", „контрреволюційні змови"; у відповідний час заарештували „злочинців". З заарештованими робили те, що було треба... і все було гаразд.

І по смерти Менжинського його посаду заняв Генрих Ягода. І трохи згодом знову змінено напис на вивісці, замість ОДПУ повстав Народній Комісаріят Внутрішніх Справ. Це безумовно звучало поважніше, нагадуючи могутне міністерство внутрішніх справ за часів царату. Повстали наркомати внутрішніх справ і по союзних республиках, але в такий спосіб, що ці наркоми підлягали тільки наркомові внутрішніх справ СССР. Ягоді, цілком обминаючи ради народніх комісарів своїх республик. Централізація досягла свого зеніту. Але коли пригадаємо, що, крім функцій політичної поліції наркомові внутрішніх справ підлягає вся звичайна поліція (міліція) цілого СССР з її кримінальним розшуком, пашпортною системою, всі місця увязнення, всі комунікаційні шляхи (окрім залізничних, пароплавних та повітряних), вся прикордонна охорона, то можна уявити собі, яка це повнота влади, який справді гострий меч революції тримає в своїх руках нарком внутрішніх справ!

І можна припускати, що честилюбство Ягоди цим не обмежувалося. Памятаємо, як підчас запровадження ранг в СССР, зявилася ранґа Ґенерального Комісаря, надавана наркомові внутрішніх справ. Всі — звичайні народні комісари, а один поза ними, а може і над ними — Ґенеральний Комісар! чим не диктатор?!

Але це кинулося в очі і деяким членам політбюра; натакнули на це в Кремлі, і за два дні зявилося спростування — це друкарська помилка, (якої не помітили коректори ні „Правди" ні „Известій"), треба не просто Ґенеральний комісар, а ґенеральний комісар безпеки!

І може вже тоді дехто непомітно, ніби ліниво прижмурив очі на Ягоду, трохи довше, ніж звичайно. А тут виявилось несподівано, що не такий вже надійний цей гострий меч революції, немов-то защербився він.

Забили в Ленінграді члена політбюра, особистого приятеля Сталіна, найвпливовішого секретаря ЦК партії Кірова.

Це зробило таке враження на Ягоду, що він не сказавши нікому ні слова полетів до Ленінграду надзвичайним паротягом, створивши цим леґенду, ніби-то Ягода утік.

Багато річей робиться в таємниці. Але суд своїм присудом установив, що ленінградські чекісти знали про замах на Кірова, який голозував у підпіллі. Проте де кінчалася провокація, а де починався злочин, як відріжнити недбальство від свідомого наміру, встановити майже неможливо, цеж і мусілаб бути робота... чекістів, політичної поліції.

І мабуть тоді вже винесли у декого в глибині душі присуд на Ягоду, алеж Ягода все знає, всі нитки у нього в руках, він через свої провокації знає всі злочини, які тільки намічаються, до яких тільки притягається ввесь небезпечний елемент...

Отже ленінградських чекістів покарано дуже легко, а самого Ягоду навіть не зачіпали.

Ні, така політика небезпечна! На чолі політичної поліції мусить стояти цілком своя людина, на яку цілком може покластися партія і її втілення, ґенеральний секретар партії! Треба, щоб така людина виходила з робітничої кляси, час уже, щоб на цій посаді був не чужинець, а „свій" росіянин.

І кому бути, як не секретареві тієї самої партії, звязуючи в такий спосіб політичну партію з політичною поліцією нерозривним звязком, робітникові з походження, голові комісії партійної контролі, тобто подекуди фахівцеві в справах розслідування, вистежування, „Ніколаю Івановичу Єжову".

Все це підготовлено тишком-нишком, поза грубезними мурами Кремля, неприступними навіть для свого звичайного члена ЦК партії Ягоди. І цілком послідовно, коли звільнено „ворога народу" Рикова з посади наркома звязку, то хтож може засісти на такий відповідальний наркомат і зробити там потрібну „чистку" — як не товариш Ягода?! а на місце Ягоди призначають Єжова. Заступник Ягоди, Фріновський, зараз пішов назустріч Єжову, ну а з іншими не так легко пішло. Отже за півроку довелося заарештувати Ягоду, причім занадто вже підкреслювали, що це зроблено з приводу його фінансових (крий Боже, не політичних!) зловживань.

Довелося змінити майже ввесь апарат в центрі, майже всю периферію. Довелося унешкідливити таких сатрапів, як комісари державної безпеки І. ранґи Агранов, Балицький, Дерибас, Гай та інших, довелося створювати наново апарати республиканські, обласні, краєві...

Але це все доводилося робити в апараті політичної поліції, де від одного до другого тягнеться „традиція", таємні відомости. Деж ґарантія, що і сам Ягода і всі його колишні підвладні скажуть щиру правду, не затаять найнебезпечнішого?!

Єжов знає, що „ліквідувати" Ягоду та його найближчих співробітників не можна, бо вони заберуть із собою багато таємниць. Ягода знає, що не можна оповісти всю правду, бо він тоді стане непотрібний і тимсамим його „зліквідують".

Отже справа тягнеться. Час до часу Ягода і його товариші щось викривають чи то з памяти, чи з фантазії... арешти, зізнання, розстріли... І так далі, і так далі...

Отже Наркомвнусправ по суті тепер бореться з самим собою, чи краще сказати, з попереднім своїм апаратом, багатим у досвід, знання, всякі таємниці, бореться майже навмання...

Чи можна-ж називати такий меч гострим, надійним, коли він заржавів не тільки назверх, а і всередині?!

Та все-ж серед дієвих осіб цих таємниць Кремля, серед цих поляків Дзержинського, Менжинського, німців Пілляра і Лепіна, жидів Кацнельсона, Леплевського, латишів Петерса, Реденса, грузинів Гоглідзе, Бакрадзе, серед цього інтернаціоналу ЧЕКА — ОДПУ НКВС не зустрічаємо ми прізвищ на „енко"!

Гл. Л.

Якби вибухла війна...

ПОЛІТИЧНА АЗБУКА „ВОЛИНЯ".

Політичний анальфабетизм польського громадянства на північно-західних українських теренах (а здається, і поза ними) такий різкий, що луцький орган провідних політичних чинників „Волинь" розпочав щось у роді „курсу для анальфабетів" і на першу „лекцію" пустив азбуку, хоча для більшої поваги дав її назву „Кресова політика й обороність держави" (ч. 59). Хоча ця лекція призначена для польського громадянства, зокрема для „кресових" адміністраторів, проте вона цікава й для українців, бо торкається в великій мірі українського народу.

Кажучи, що меншинева політика на „кресах" дуже близько стоїть до питання обороности держави, „Волинь" на вступі заявляє, що політику треба ґрунтовно простудіювати, оперти на непохитних аргументах, вона повинна бути тягла, незалежна від політичних курсів і персональних змін в адміністрації. Виходячи з того, що величезна більшість населення східніх теренів Польщі не польського походження й не римо-католицького ісповідання, „Волинь" робить висновок:

„Це досить поважна обставина, щоб в її вислілі треба було приняти, що політика на цих землях не може бути тотожна з політикою держави на центральних і західних теренах з цілковито іншим етнографічним й ісповідним складом. Людям, які мали щодо цього якібудь сумніви (а яких то людей, на жаль, не бракує в ріжних ресортах державної праці) требаб сказати, що вони думали про військового команданта, який, готовлячись до переведення акції на багнистих, бездоріжних теренах, приймав би в своїх рішеннях усі ці елементи таксамо, якби його відділи оперували на теренах сухих, густо порізаних асфальтовими шосами? Такий командант без сумніву мусів би бути адискваліфікований. З тої самої причини треба би адискваліфікувати кожного представника цивільної влади, який не хоче або не може приняти до відома факту адміністрування мешаним тереном і каже, що нема приводу робити з цього факту якібудь практичні висновки".

Щоправда, вперше доводиться нам чути про потребу виміїтати з наших і білоруських етнографічних теренів тих адміністраторів, які не хочуть рахуватися з національним складом цих теренів. Це треба було говорити й робити вже давно. Зрештою ліпше пізно, ніж ніколи. Але...

Але чи не всі 100 відсотків адміністраторів требаб було адискваліфікувати й вислати поза межі „кресів", особливо — з Полісся, Холмщини й Підляшшя? І чи одночасно з цими адміністраторами не слід би те саме зробити й з представниками інших ресортів, починаючи від шкільництва й кінчаючи на тихо призначених війтах і бурмістрах?

„Волинь" висловлює й інші цікаві думки. Отак, наводячи 7 засадничих елементів проблеми східніх земель, які зводяться до того, що стверджують факт, що між етнографічними Польщею й Росією лежать обширні терени, заселені 60 мільйонами українського народу, через які проходить польсько-совітський кордон і на яких відбудеться майбутня війна, „Волинь" у дальших 3 „елементах" каже:

„Почавши від XVIII. століття на цілій земній кулі не мав місця ні один факт масового винародовлення; навпаки — **зріст націоналізму швидко розвивається в усіх народів,** навіть у тих, що позбавлені якихбудь політичних і культурних традицій та нараховують менше міліона людей"

А тому

„Будоб передчасною калькуляцією, що населення західнього пограниччя Росії чи східнього Польщі буде єдиним виїмком щодо можливости масової асиміляції... **З погляду обороности держави має засадниче значіння, чи українське населення в межах рос. держави, буде авангардою польської експанзії на Росію чи навпаки — та частина українського народу, що знайшлася в межах Польщі, буде авангардою російської експанзії на Польщу?**

Виходячи з міркування, що 33-міліонова Польща не всилі відкинути від своїх кордонів ні 60 міліонової Німеччини ні 170 міліонової Росії і що географічно-політичне положення Польщі можна змінити „вигравaнням української справи" в розумінні неприхильного відношення українців до Росії, „Волинь" каже:

Питання настрою населення, на терені якого йдуть збройні змагання, мало велике значіння навіть у часі наполеонських війн... А що казати тепер, коли що четвертий чи що пятий польський жовнір буде українським резервістом, коли одно відслонене вікно може бути орієнтаційним сигналом для ворожого летуна, коли чинна армія стає величезним консументом ріжного матеріялу, що його інтенсивно постачає запілля?

По так поважно змальованій ситуації, в якій може опинитися Польща вразі зудару з Росією, можнаб було сподіватися, що „Волинь" зробить такі самі поважні висновки. Тимчасом далі читаємо щось подібне до рецепти сільського знахоря: „Щоб відогнати смерть, треба покадити старим, давно вивітреним зіллям", а саме: виховати український нарід (це значить по той і по цей бік кордону!) в дусі привязи до Польщі. А для цього вжити ось того старого зілля чи не з ягайлівських часів:

„Людність руска" (sic!) мусить стояти в якнайближчому контакті з усякими проявами громадської, самоврядної і державної праці й то не на правах попелюшки, а в характері „рівних з рівними і вольних з вольними". „Кулка рільничі" „млодзєжи вейскей", „Кола господинь вейскіх", кооперація, рільничі палати, а також не в меншій мірі територіяльний самоуряд мають тут кольосальну ролю до виконання. Треба памятати й про те, що голодні люди стають малькотентами. Поставлена справа таким способом, що молода людина скінчивши середню чи вищу школу, тільки тому, що називає себе українцем чи білорусом, має зачинену дорогу до всяких державних і самоврядових посад, це одна з найгірших приґод, яку „польській рації стану на кресах" можна віддати, бо це є викопуванням безодні між польськістю та славянськими меншинами. Це вода на млин східнього сусіда".

В закінченні „Волинь" ще обороняє тих українців яким вдалося набути дещо землі, і каже:

„Польська державність на „кресах" повинна бути тим, чого в розумінні „русіна" варто в разі потреби боронити й за що варто проливати кров на полі боротьби".

Ну, а як з цим націоналізмом, що так швидко розвивається скрізь на земній кулі та з якого автор почав свою статтю? Невже „Волинь" думає, що й найпоганенький націоналізм міг би вважати ріжні „кулка" за те, за що варто проливати кров на полі бою? Що й найменше національно розвинений нарід таку ролю, яку визначає йому автор, може благословляти? Що національно-свідомий нарід може обмежитись до матеріяльного животіння й якогось там кутка в чужих організаціях та покірливо підставляти шию під гарне намисто чужої „культурної експанзії"? Чи вважає „Волинь", що 60-міліоновий „русін" (аж так нарахував автор!) — така примітивна істота, що за ці щедрі дари (й по той і по цей бік кордону) низько вклониться й візьме на себе „почесну" ролю „авангарди" в експанзії на Росію?

Тон статті свідчить, що й автор і редакція прийшли до зрозуміння, що досьогоднішне трактування меншин, зокрема українців, смертельно небезпечне для польської держави та що вони щиро шукають якнайкориснішого виходу з цього положення.

Та трагедія (не лише наша, але й їхня) в тому, що вони ніяк не можуть скинути з очей старих окулярів з королівських часів, бачучи й досі в українцях не людей, що можуть і хочуть жити повним національним життям, а підлітків, яким можна дарувати для забавки ріжні „кулка" та шматки хліба з панського стола чи якийсь там цукорок; не як чинник політичного життя, велику ролю якого вже бачать ясніші очі, а як предмет, етнографічну масу, що можна собі „виховати" на вірних слуг, на авангарду своїх експанзій політичних і культурних: як якусь нижчу расу, до низин якої вільно іноді спускатися лише з утілітарних міркувань.

Ми хотіли знайти в згаданій цікавій статті щось поважніше. На жаль, крім **азбуки для політичних анальфабетів,** не знайшли.

І в цьому безсумнівна заслуга „Волиня".

О. С-ський.

З українського життя у Варшаві.

ВІД ПРОСВІТИ ДО ДЕРЖАВНОСТИ.

Під таким наголовком продовжував Павло Зайцев свої спогади 11. грудня в корпорації „Запорожжя". Слухачі, як і попереднім разом („Українське студентство Петербурга в 1904—1917 рр."), мали повну насолоду. Прелеґент почав від своєї поїздки на перший Всеукраїнський Національний Конґрес, знайомлячи авдиторію з тими масами несподіваних українців, що плинули з усіх московських і наших земель на зїзд, як „делеґати". Були це здебільша виключно делеґати **сєрця,** як окреслив їх і себе вже на зїзді єпископ Димитрій Канівський: „Ніхто мене сюди не делеґував, мене привело сюди моє українське серце", даючи зараз-же розентузіязмованій масі правдиво апостольське благословення. Початковий дух антимілітаризму серед наших мас прелеґент пояснює собі тим, що салдатеска за час довгої московської неволі стала для українців символом утиску і тому була зненавиджена. З питомою собі барвністю вислову представив прелеґент далі цілий гумор, але й разом нещастя при будівництві наших перших урядовик та адміністраційних верховних станиць. Прелеґента нагороджено рясними оплесками.

ЗАКІНЧЕННЯ ПЕРШОГО ТРИМЕСТРУ.

Перший триместр закінчила Українська Студ. Громада академією в честь Лесі Українки (11. XII.) та традиційними „Андрійками" (12. XII.). В корпорації „Запорожжя" відчитав на закінчення триместру реферат п. н. „Організація та виховання італійської молоді" Б. Кентржинський. 18. XII. ц. р. студентство в більшій частині роз'їхалось на свята додому. Виїзд зорганізувала УСГ, влаштовуючи в ріжні сторони прогульки, в яких взяло участь понад 80 українських студентів. Такі зорганізовані виїзди слід безумовно улаштовувати й надалі.

НАУКОВИЙ ЗБІРНИК У ЧЕСТЬ ПРОФ. І. ОГІЄНКА.

Появився у Варшаві з друку науковий збірник, виданий Комітетом для вшанування ювілею проф. І. Огієнка та присвячений Ювілятові. Ви-

даннями збірника Ювілейний Комітет завершив і закінчив свою діяльність. Книжка видана чепурно й цікаво зредагована м-ром І. Коровицьким. На зміст її складається цикль статтей, що всебічно ілюструють науковий дорібок та заслуги в науковій і суспільній ділянці Ювілята, як також ціла низка фахових розвідок і статтей українських діячів і вчених.

ВІДЧИТ В УКРАЇНСЬКОМУ НАУКОВОМУ ІНСТИТУТІ.

20. м. м. мав виклад в Українському Наук. Інституті **проф. В. Прокопович** на тему: **Вільне підданство**, до питання про правну природу зєднання України з Москвою. Прелеґент на підставі багатого джерельного матеріялу опрокидував те значіння слів „вічне підданство", яке намагались надати та надали йому російські вчені. Імя прелеґента притягнуло велику кількість слухачів, особливо представників нашого наукового світу, так що саля Інституту була виповнена вщерть.

Кент.

ПОРТУҐАЛЬСЬКІ ВІЙСЬКА ОБСАДИЛИ ЧАСТИНУ ОСТРОВА ТАЙКОН.

Японці висадили десант на китайському острові Тайкон, що становить предмет спору між Китаєм і Портуґалією.

Щоб не тратити прав до острова Тайкон на випадок, якби він постійно дістався в японські руки, портуґальські війська обсадили східню частину острова.

Воєвідство затвердило розвязання Філії „Сільського Господаря" в Луцьку.

Свого часу подали ми вістку, що староство в Луцьку припинило діяльність Філії Т-ва „Сільський Господар" в Луцьку і 52 кружків у луцькому повіті, мотивуючи своє рішення тим, що „діяльність того Товариства виходила поза межі означеного правно обсягу праці і загрожувала безпеці, спокоєві та прилюдному порядкові".

Управа Філії внесла відклик до воєвідства і в останніх днях грудня м. р. дістала таку відповідь:

Urząd Wojewódzki Wołyński, Wydział Społ. Polit: Nr. B. P. Z. 7/37. Łuck, dnia 22. grudnia 1937 r.

DECYZJA.

Urząd Wojewódzki na podstawie art. 93 i 94 rozp. Prez. RP. z dnia 28. marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341) w brzmieniu zmienionym w art. 2. rozp. Prez. R. P. z dnia 28. grudnia 1937 r. (Dz. U. R. P. Nr. 110, poz. 976) nie uwzględnia odwołania Zarządu Oddziału Powiatowego Krajowego Gospodarskiego Towarzystwa „Silśkyj Hospodar" w Łucku z dnia 12. listopada 1937 r. Nr. B—6/37, mocą której została zawieszona działalność Oddziału Powiatowego Filii Krajowego Gospodarskiego T.wa „Silśkyj Hospodar" w Łucku wraz ze wszystkimi kołami, istniejącymi na terenie powiatu Łuckiego i zaskarżoną powyżej decyzję Starosty powiatowego w Łucku utrzymuje w mocy z motywów w niej zawartych. — Decyzja niniejsza jest ostateczna w administracyjnym toku instancyj. Za Wojewodę (—) M. Stefanicki (Naczelnik Wydziału).

Париської вистави не відчинять на 1938 рік.

Згідно з внеском сенатської фінансової комісії, французький сенат відкинув 224-ма голосами проти 73-ох законопроєкт про продовження париської вистави на 1938. рік.

Е. ДЕ АМІЧІС.

Останній приятель*).

— Ходи. Ось я розсівся у фотелі так, як ти любиш. Ходи поспати собі на моїх колінах, як звичайно.

Чи рік тому мені булоб приснилося, що я звикну відпочивати з псом? Бо саме тими днями минає рік, як мій синок приніс його до хати, загорнутого в половинку ґазети, як смаженого голубця, і поклав його осьтут на паркеті, де він смішив мене за першим разом, та й ще після того, своїм виглядом жаби, коли хитався на розчепірених, неповоротних ногах, білий і круглий, як клубок бавовни. Бідний Дік! Ледви відлучили його від грудей, забрали від своєї матери і своїх братів і занесли до цієї хати, яку постигло нещастя, він, наче зрозумів якстій, чого забрали його, і чого ждали від нього. Не залякала його невідома хата, не жалувався на самоту, і негайно відплатив за наші пестощі виявами чуття, вже від першого дня прочуваючи, що стане для нас не тільки милою розвагою, а товаришем і потіхою, та що згодом, без огляду на всі наші заходи, якщо треба би вирівняти взаємний довг вдячности, вірителем був би таки він. Так, коханий Дік! ти вже не є для нас собакою: ти наш приятель. І ти саме той, кого наша хата потребувала: приятель, що не говорить і не сміється. Не звертай уваги на мене: говорю до себе; спи.

* * *

Серед ріжних довгів вдячности маю щодо нього ще й той, що він звелів мені направити кривду. Я ставився до його породи несправедливо; не тому, що ненавидів її, а тому, що її не любив, а не любив тому, що не знав її. Я ніколи не мав псів; знав про них тільки те, що довідався з розмов приятелів і зі сторінок якогось письменника. А подив і вияви ніжности, які я чув або читав, я вважав нічим іншим, тільки вицвітом уяви. Ні, я не вірив, щоб пес міг зайняти таку велику ролю і так дуже міг втиснутися в життя людини. Я вневнився в тому згодом, в часі, як оцей виростав у моїй хаті. Тепер це створіння, що сновигається по кімнатах з виглядом нероба, якого заїдає нудьга, або бігає з поспіхом працьовитого робітника, забігаючи до всіх кутків, перешукуючи всі кутки, угли і роздивляючися по всіх темних місцях як поліційний комісар; що викрадає хустини і клунки і позволяє гонити за собою з крадженим у роті, немовби робив собі з нас жарти; що безстрашно наскакує на великого хлопа, а тікає заляканий перед лійкою; що цілу годину веде війну з ґазетою і лютим львом нападає на черевик; що обнюхує листи, мов закоханий, і вітрить у книжках, як бібліоман, і наслухує при дверях, як шпиг... Говорю про тебе, Дік, тому що ти проснувся і дивишся на мене... Так: ти, що на мою лайку відповідаєш гаркотом, витримуючи мій погляд як безсоромний ледар, і після злого вчинку сідаєш покірно, як свідомий злочинець; що повертаєшся до мене й дивишся вдячно, коли я покладу тобі руку на голову, і лизнем платиш за поцілунок, і витягаєш до моїх уст лабу, щоб я перестав свистати, бо це дратує тебе; що очима слідкуєш за всіми рухами, і повертаєшся при кожному слові розмови, коли говорять про тебе, немовби ти розумів, і переходиш безупину від виявів інтеліґенції, які поражають нас, до ознак глупоти, яких ми в порівнянні з тамтими не числі зрозуміти, і стаєш наперемінно в одній годині, поважний як фільософ, хитрий як жінка, насильний як тиран і покірливий як жебрак. Ти став для мене предметом цікавости і постійного досліду, розвагою, кожночасною думкою, яка веде мене тисячою ріжних доріг до інших несподіваних думок і уявлінь від тебе якнайдальших; які заповнюють усі порожнечі, що в них раніше входила нудьга, і кожного дня сильніше затискають сотню найніжніших, але наймогутніших звязків нашої дружби.

* * *

Ось він не спить і дивиться, чи я сплю. Не сплю, ні; але ти можеш залишитися, малий друже. Що сталося? — Я простяг трохи за швидко руку, щоб погладити його, а він приник головою, немовби хотів виминути удар, кидаючи на мене заляканим поглядом. І чому-ж? Я не вдарив його ніколи, ані ніхто інший у цілій хаті не торкнув його; та й ніхто раніше за тих небагатьох днів, що минули від його народження до переходу на інше мешкання. І чого йому боятися біди, якої він не зазнав, і якої не повинен знати? Це ніщо інше, тільки унаслідженний страх перед людською рукою, який розбудив у ньому мій нагальний рух, якого не вияснив, як звичайно, погляд. Певно, що так. Бідний Дік! Хто зна, кілько, ударів зазнали його предки! Бо він походить із простої собачої лінії, в якій мабуть ані один тип продовж половини століття не досягнув вартости одного таляра і може ніодин, загубивши пана, не мав чести публичної оповістки, яка обіцялаб наймізернішу нагороду знахідникові. Хто зна, з якого він походить клятого ланца бідних звірят, яких били варварські власники, обкидували камінням нелюдські вуличники, затроювали міські опричники, мучили в лябораторіях фізіольоґії, давали на жир диким звірям у серпах, вбивали або роздирали зголоднілі жебраки! Мабуть можна би було на пальцях перечислити, виходячи ще з минулого століття, тих його антенатів, яких любили нарівні з ним, і може він представляє вершок щастя породи волокит, вічно голодних, нещасних рабів візка і землі, і жертв, що танцюють під батіг линвоскоків; він може є єдиним із тих численних, що пізнали солодощі цукру, і якого підняли до почесного ложа з бавовни. Бідний Дік! І хто зна, чи через мої руки не перейшли калитки й портфелі, та чи я не носив рукавичок, зроблених із шкірки якогось його діда! І хто зна, чи я не читав у часописах про пригоди одного з них, в оповіданнях про один із тих злочинів, що його несвідомо викриває пес, якого він є знаряддям, або болючим епізодом! І хто зна, чи серед багатьох бідних безпанських звірят, які я бачив, як вони на вулицях в колі юрби конали, переїхані возом, або зомліли від голоду і старости, не було далекого батька цього мойого вибраного малого прия-

*) З книжки

Новорічна відозва канцлера Гітлера.

Канцлер Гітлер видав новорічну відозву, в якій згадав, що за кілька тижнів Німеччина святкуватиме 5. роковини націонал-соціялістичного уряду. За тих 5 років німці проломили повакну крізу: 6,000.000 безробітних дістало працю. В часі всесвітньої валютної кризи Німеччина устабілізувала свою валюту, забезпечуючись від дорожні.

Ще більшими успіхами може похвалитись гітлєрівська політика в ділянці закордонної політики. 1933. р. німецький нарід, потоптаний і погорджуваний, не мав ніяких прав — нині Німеччина це могутня, горда держава, якої береже сильна армія. Німеччина зі своїми сильними приятелями зуміла створити елемент міжнародного ладу, об який заломиться жидівсько-большевицька акція. Це відродження завдячує німецька нація виключно власному зусиллю.

На найближчий рік Гітлер плянує: у внутрішній ділянці — поширити націонал-соціялістичне виховання та організацію, у господарській — приспішити здійснення 4-літнього пляну, в закордонній — скріпити німецькі збройні сили.

До співпраці в тому ділі запрошує Гітлер цілий нарід.

Памяти заслуженої громадянки.

МАРІЯ БІЛЕЦЬКА.

Вчора подали ми в останній хвилині вістку про смерть заслуженої громадянки, Марії з Білинських Білецької, дружини покійного проф. Василя Білецького, теж відомого і заслуженого громадянина.

Покійна належала до зразкових українських громадянок. Криштально-чистий характер та витривалість у поглядах і відома загально безкомпромісовість надавали особливої вартости Її діяльности, але й робили Їй ворогів. Ця діяльність позначилася великими успіхами вже тоді, коли покійна на становищі учительки на Клепарові згуртувала у своїй школі велике число учениць-українок, яких до Її приходу було в тій школі всього шість.

Широку діяльність розвинула Білецька, як дружина проф. Білецького, перед війною і після війни. Передусім опікувалась гаряче шк. молодю, помагала їй у злиднях, а по війні брала живу участь у праці Українського Горожанського Комітету, особливо в секції опіки над інвалідами. Коли у 1922-ому році влада розвязала УГК, Марія Білецька була одним із членів-основників товариства, що існує сьогодні під назвою УКТОДІ. У рр. 1923—25. була дуже діяльною заступницею голови того Т-ва, а в р. 1926-ому головою. Тоді зорганізувала при Т-ві Комітет Пань, що уладжував усякі імпрези, з яких дохід ішов на допомогу інвалідам. У „Домі інвалідів“, що містився тоді при вул. Софії, п. Білецька була як рідна мати. Від праці в УКТОДІ відійшла тоді, коли вже взагалі не чулас на силах працювати.

У перших повоєнних роках Марія Білецька була дуже діяльна в „Союзі Українок“, якого головою була після віднови того Т-ва; опісля багато працювала там як член, за що Виділ Т-ва відзначив Її почесним членством.

Із своїм мужем, проф. Василем Білецьким, покійна працювала в повоєнних роках і в „Рідній Школі“, як член Головної Управи.

В останніх роках, з уваги на поважний вік, Марія Білецька не брала вже чинної участи в громадянському житті, та все-ж час до часу не відмовляла своєї помочі там, де мала щонебудь зробити.

Відходячи від нас на завжди, Марія Білецька ще раз дала вислів своїм громадським почуванням, призначуючи по кілька тисяч золотих на В-во „Червона Калина“, на громадсько-національні установи в Любичі Королівській, звідки походив проф. Білецький, та менші суми на інші установи.

Про велику скромність Покійної свідчить те, що перед смертю висловила бажання, щоб на Її похороні не було ані квітів ані промов. Цю Її останню волю, не вважаючи на те, що покійна заслужила собі своєю громадською працею, щоб звеличати Її в Її останній дорозі, вшанують установи, в яких вона працювала, але напевно знайдуть інший спосіб, щоб підкреслити і покласти як зразок громадську працю громадянки, що в тій праці бачила найважнішу межу свого життя.

Нехай легка буде Їй рідна земля!

*

Похорон Покійної відбудеться в неділю 2. ц. м. в год. 13.30 з дому жалоби при вул. Гіпсовій ч. 44 на Личаківський цвинтар.

—o—

З наших буднів.

Бережани, 29. XII. 1937.

ДЛЯ „ПЖИЄМНОСЬЦІ“.

Ще у вересні цього року підсекретар гміни Біще в одній особі й секретар місцевого „Звйонзк-у Стжелецк-ого“, йдучи вечором через село Біще іще з одним таким самим, як він, стріляв для „пжиємносьці“ до телефонічних дротів. Як наслідок забавки телефонічні дроти прорвалися — і тоді наші „дзядаче“ в ноги. Та щастя хотіло, що „геройство“ бачили сусіди, а саме Петро Садівник і Мирон Ворона, що повідомили про це поліцію. Та наслідків з цього до нині ніяких, а п. Адамів (секретар і підсекретар в одній особі) ходить собі дальше з дубельтівкою на плечах, „якби ніґди ніц“...

Це вже другий такий випадок у нашому селі. А подумати тільки, що булоб тоді, якби не було свідків „геройства“!?

АРЕШТУВАННЯ.

У звязку з нападом на екзекутора в Августівці, пов. Бережани, арештували в Бишках Федя Ґоляша й відставили до вязниці в Бережанах. Другого арештованого Петра Галушку випустили. — У Жовнівці арештували господаря Хлопася і по 4 годинах випустили. — Також арештували багато молодих у Шибалині у звязку з нападом на „кулко рольніче“. — У Вербові арештували студ. Семчишина, який перебуває у вязниці вже два місяці.

теля, якому довелося зайняти таке важливе місце в моїх думках і розбудити стільки тепла в мому серці, що мене тривожить кожне його найменше недомагання, немовби це була мала людська істота, яку доручили моїй опіці його рідні!

* * *

І чого хочеш ти, що лабами гребеш у моїх ногах, і споглядаєш на двері й на мене тими очима жебрака?

Розумію. Тебе палить цікавість; хочеш побачити, хто увійшов. Иди, малий всезнайку! Та не роби звичайної вакханалії погромщика так, неначе би до моєї хати приходили самі злодії.

Бідний Дік! Навіть якщо би він не був привязаний до мене і не говорив мені очима стільки, я любив би його за милу розвагу, яку дає мені цією безмежною ріжнородністю поведінки і рухів, яких я раніше ніколи не помічував у звірів його породи. Він такий любий, коли ненадійно пристане з одною ногою зігнутою і завішеною в повітрі, і з головою, похиленою в один бік, немов би зродився в ньому несподівано сумнів, і коли мов їздець на коні пнеться на задніх ногах і зробить обарінок з цією захопливою елеганцією молоденького лошати, або сидить перед ватрою з витягненими передніми ногами, випинаючи білі груди і піднявши голову на зразок пустого свіжо спеченого шляхтича перед фотографічною машиною. В його деяких рухах є щось комічного; маю враження, що бачу в цьому нарошну карикатуру деяких людських поз. Він нагадує мені багатьох слухачів наукових конференцій, коли дрімає сидячи, опускаючи звільна голову й одним рухом підіймаючи її, щоб знову схилити її додолу поволеньки-поволеньки, так як це роблять і панове, що не хотять зрадитися, так, що видається, що вони похитуючи безупинно оливяним черепом, притакують красномовству, яке всипляє їх. Коли біжить так перекривлений, з цим горбом на хребті, такий смішний, що я не всилі дивитися на нього, щоб не усміхнутися, бачу думкою тих старих комічних жовнірів давньої народньої міліції, що були такі покривлені, коли йшли на майдан вправ, спасати Італію, з невинним крісом на рамені. Коли звинеться в клубок, тримаючи ніс під північним бігуном і виставить тільки одне примкнуте око, яким слідкує за всіми моїми рухами по кімнаті, приводить мені на думку старих чоловіків, закутаних у кутку вагону, які хотять спати й не важаться, і одною сонною повікою пильнують молодої жінки, якій і не сниться спати, проти якої сидить підозрілий молодий подорожній. А хіба це не образ приємного й жалюгідного видовища, яке дає людина зі своєї слабосильности, вибухаючи загрозливими лайками на себе самого, коли він крутиться як колесо, погавкуючи і кусаючи себе за хвіст так, немов би його хвіст був причінкою його ворога? Або коли випростується і стоїть як мала кукла, понижуючи свою гідність чотироножної тварини, не помічуючи того, що з нього сміються, щоб досягти кусник лакоминки, яку тримають високо над його головою; чи тоді він не нагадує політичного кандидата, який понижує свою гідність двоногої тварини, коли рачкує перед великим виборцем, що показує йому голос? Таксамо протяжне й голосне позіхання, що кінчається скавулінням, яким він деколи посередині перетинає балачку вілізливого гостя, велить мені думати про непорочно щире позіхання, яким діти виявляють свою нудьгу в часі деяких глупих розмов сальонових, від якого всі в душі сміються, саме тому, що вони висловлюють загальне почування зо щирістю, яка не є дозволена великим з книги моралі. А ці вуха! Ця пара великих вух, що або поширюються як кінець труб, або стягаються як листки зівялої салати, або отвираються, одне по одному, друге по другому боці, зясовуючи стан душі того, що слухає двох противників, які говорять одночасно, з наміром витягнути користь з обидвох, не признаючи рації ні одному ні другому, — ох, ця пара вух, таких чуйних, метких і делікатних, що одночасно схоплюють сотню близьких і далеких голосів, несхопних для людського слуху, — кілько хитрих мантіїв хотіло би її мати! Справді, навіть ці дві невиразні плями, що переривають білизну його волосся, як дві плями від кави на скатерті і нагадують мені ці яскраві латки, які носять на заді циркові паяци, щоб бавити простий нарід, навіть ці два знаки, які, здається, природа нарошно дала йому поперек хребта і при насаді хвоста, будять у мені завжди якусь веселість хлопчини, глупу й погідну, коли подумаю, що він їх несвідомий, та що дитина сторожа здивувалася, коли їх побачила у нього ще в тому дні, як ми вийняли його на її очах з купелі...

* * *

І ось знову, вернувшися з вправи, звинувся в клубок під своєю літературною канапою. Сиди-ж трохи спокійно, бо я хочу зробити тобі філософічне признання, мій дорогий Дік! Якби ти знав, що за цікавість мучить мене, і як мені нераз хочеться думкою вникнути у твій мозок, щоб дізнатися, що ти розумієш, а чого не розумієш, та які є межі цієї твоєї інтеліґенції, що в мому розумінні безупину росте і меншає, так, як для очей предмет, що наближається, або віддалюється, і які зародки й тіні ідеї будить в тобі вид світу і наш вигляд і вчинки та звуки, що добуваються з нашої губи! Якби ти знав, як томить мене думка, щоб зміряти віддаль між нами і відкрити твою заховану природу та природу звязків, що лучать нас і меж, що нас розділюють! Якби ти знав, яка привабслива і поважна таємниця міститься для мене в цій твоїй головці, що вся вміщується в руках наче помаранча, в цьому такому простому а водночас темному погляді, в якому часами немов бачу блиски людських думок, змагання виповісти слово, яке не може вийти, прикрість з приводу примусового мовчання, і трохи не агонію душі, запертої у вязниці з кісток і мяса, яка відчуває каліцтво давніх здібностей, і зберігає їх спогад неясний! Якби ти знав, як зрідка-годи мучить мене думка, що я про все те не знатиму ніколи нічого, що ніхто не знатиме нічого, та що можемо жити вкупі цілі віки, і не доведеться мені зробити найменшого кроку далі, щоб пізнати приховану твою істоту, уявлення, яке ти маєш про людину й речі!

Та ти щасливіший за мене, бо не можеш завертати собі голови тими загадками і можеш бути добрий, не знаючи цього, і любиш, не думаючи про те, і живеш, щоб жити, не знаючи горя і смерти...

З італійської мови П. Карманський.

Літературна сторінка.

Патріотичні поезії.

Наталя Лівицька-Холодна: „СІМ ЛІТЕР“. *Варяг*“, 1937. Варшава ст. 68.

Після збірки любовних поезій „Вогонь і попіл“, надиханої своєрідною теплотою, Н. Лівицька-Холодна дає нам збірочку поезій патріотичних. І ці, як ті — визначаються дбайливою формою, чистою, вибагливою мовою, навіть можуть бути зразком, як слід поводитися з рідним словом.

Сьогодні вже нелегко писати патріотичні вірші. Нелегко тому, що сотні земляків у хвилини надхнення, або з нагоди всяких свят і появи календарів та альманахів профанує найдорожчі слова батьківщини, волі, свободи, воскресення..., ще й тому, що добрим патріотичним поетом уже давно бути нелегко. Авторка цієї збірки зупинилася головно на двох настроях, з яких пробувала добути щире, безпосереднє почування туги за рідним краєм і віри в його кращу долю. Згадуючи минуле, вона вміє викликати перед наші очі клаптики чарівного краєвиду та той запах, що звязаний з рідною землею і деякими словами, дорогими серцю земляків. Спомин прикрашує всі предмети, найбільше буденні, посірілі, призабуті, — він прибільшує теж постаті та події і в атмосфері туги родить той порив, що наливається кровю самотного серця.

Деякі місця збірки нагадують настрій передвоєнних поезій Філянського: ту саму мелянхолію і пянку насолоду від спогаду, що золотить мрію. Н. Лівицька-Холодна майже свідомо оминає занадто ясної рефлексії на кінці поодиноких поем — залишаючи тільки ліричний настрій, що переходить з одної у другу. Деякі строфи нагадують славні станси Мореаса:

Налите колосом високе жито,
Зелені успіхи густих садів,
І в грудях знов гарячий подих літа.
Солодкий мед золотосяйних днів,

Спинився час. Душа в яснім спокою.
Якого ж щастя треба ще тепер,
Коли он там, внизу, попід горою;
Полоще камінь золотий Дністер?

Клясична прозорість з кожним зваженим словом і велика простота — рідкі прикмети серед теперішньої поетичної хвороби: вічевого пафосу і претенсіонального накопичування хитромудрих слів.

Василь Пачовський: „ЗОЛОТІ ВОРОТА“, містичний епос в 3-ох частинах. Львів, 1937., ст. 148.

Поема Пачовського належить до зовсім протилежного типу, як поезії Холодної; вона наскрізь романтична — ідеєю, стилем і всіма акцесуарами. Від трицяти кілька років, від часу, як молодий іще автор написав свій „Сон української ночі“ в його поезіях вертається раз-у-раз мотив Марка Проклятого, як того духа, що товчеться по всій українській історії. У свіжо-виданій поемі „Золоті Ворота“ Пачовський попробував добути з Марка Проклятого історіософічну ідею. Поему свою назвав „містичним епосом у 3-ох частинах“. Перша частина „Пекло України“ складається з 44 пісень; покищо 33 маємо в цьому томі. Всі вони в терцинах за зразком Дантової „Божеської комедії“. У передмові до поеми автор наводить лист до нього від В. Липинського, що має нам допомогти зрозуміти поетовий намір.

„Золоті Ворота“ малиб бути чимсь у роді Словацького „Короля Духа“. Як бачимо з черги пісень, то події, в яких бере участь Марко Проклятий не звязані ланцюгом історичних подій; у містичній поемі час і простір не грають ролі. Вже друга пісня говорить відразу про велику війну: про голову російської Думи Родзянка, що „зверг з царя корону“, третя про Роксоляну, що вмішалася до Січових Стрільців... і таким робом події великої війни та революції поперeплітувані з дійсними історичними учасниками цих подій і всякими символами. Ось один зразок таких символів і терцин:

Марко Проклятий змусив верхогіря
Мечем варягів вимести наш храм —
Ручивши хлібом-сіллю за довіря.

Забув, що в себе пан, хто встоїть сам;
Синьожупанців славив під сузіря..
А німці йшли з залізом під сезам.

Червоний Вій тікав, паливши мости,
Строївся Київ військом у гердан,
За трубами вставали мертві кости.

З Марком на Запоріжжі Слобочан
Мостили мости велилові з брости.

І йшли на Крим, зайнявши Ромодан.

Автор каже у передмові що працював „15 літ над справленням твору про Марка Проклятого (свого первісного) на „Золоті Ворота“ sub speciae aeternitatis. Та випускаю його не як викінчений твір, а як черновик не в повнім виді“. Форма терцини тяжка і не дуже надається до оповідного тону, в який автор часто переходить, коли хоче пригадати деякі реальні сцени з нашої недавньої історії.

м. р.

Цьогорічний лавреат Нобеля.

Р. МАРТЕН ДІ ҐАР.

Найзаслуженішим кандидатом Франції на літературну премію Нобеля був віддавна, як загально думають, один із найкращих поетів сучасности Поль Валері. Але, мабуть час повні його мистецької слави ще не прийшов: адже ж у самій батьківщині П. Валері, його віршів не всі розуміють, навіть літературні критики, як самі признаються, іноді губляться в загадкових, математично-холодних, виточених гострим інтелектом строфах „Морського цвинтаря“. Перед Полем Валері ще майбутнє. А нагороду дістав мало помітний, ширшому европейському загалові мало відомий — автор великого циклю повістей „Тібо“, Роже Мартен ді Ґар.

Даймож йому слово (другого дня по проголошенні нагороди): „Не криюсь, я дуже зворушений, а надзвичайно гордий з доказу пошани, яка мені припала. Це найбільша заплата, про яку мріє письменник. Таємно надіявся я, що Нобелева нагорода прийде по останніх моїх томах, по цьому Літі 1914, де я намагався по змозі своїх сил працювати для миру, беручи приклад із минулого, викликаючи ті тривоги, що попередили мобілізацію, показуючи безглузду інерцію мирних мас перед страхіттям війни...“ А проте Мартен ді Ґар зовсім не підходить до категорії тих пацифістичних письменників, що недавно робили в Европі „моду“ викликаючи привид війни, по мистецьки, але з деяким тенденційним забарвленням. „Літо 1914“ не тільки одна частина історії родини, що обіймає два-три покоління і навіть сюжетно центр повісти тільки охоплює війну таксамо як інші події, наче широка, лінива ріка охоплює побічними річищами острови низьких узбереж. По друге — Мартен ді Ґар чужий якійнебудь дидактиці, перебільшуванню фактів, як це буває в письменника романтичного покрою. Він невтральний, обєктивний іноді до банальности. Читаючи повість ви входите в безпосередній контакт з дієвими особами, відчуваєте їх до несамовитости близькими собі, ви їх бачите, їх чуєте, так начеб це були ваші знайомі. Автор творить їх, він показує нам їх життя, їх духовість так реалістично, що часом приходить думка — „деж нарешті межа реалізму в літературі?“ Наведемо уступ з третьої частини „Тібо“, з епізоду про наглу операцію, яку переводить доктор Антуан Тібо на доньці Шаля, раненій у вуличному випадку.

„Час наглив. В кількох секундах Антуан розбив ампулю і доточив гумову тубку. На мурі висів швайцарський барометр, з різьбленим деревом. Лікар зняв його одною рукою, другою зачіпив ампулю за цвях. Потім він схопив горнець із гарячою водою, секунду завагався й опустив гуму аж до дна. „Сироватка нагріється, проходячи тудою. Чудесно“, подумав він і вибрав час, щоб споглянути на помічника для впевнення себе, що той бачив усі його чинности. Тоді він повернувся до дитини, півніс знерухомілe рамя, помазав йодиною, відкрив жилу коротким розтином хірургічного ножа, встромив туди сонду і вколов голкою бючку.

„Колиб тільки повернувся пульс!“ — подумав Антуан. Він дав би десять літ власного життя, щоб оживити цього маленького трупа. „Скільки вона може мати літ? Сім. Коли я її врятую, за десять років від нині вона матиме туберкульозу. Але чи я врятую її? Вона на краю, вона над прірвою. Алеж я зробив усе. Сироватка йде. Проте запізно... Почекаємо. Нічого не робити. Нічого не пробувати. Чекати. А руда тримається добре. Гарне створіння. Це не мати. Хтож це така? Шаль ні словом не згадував про них усіх людей. Алеж це не його донька. Нічого не розумію. В кожному разі вони як слід мені дали спокій. Ось влада, що бере все зараз. Вони всі зрозуміли, з ким мають до діла. Нащадок енергійного типа. Але треба щоб удалось... Чи вдасться? Ні, вона в час транспорту стратила забагато крови...“

По цьому уривкові, може одній двацятій частині цілого опису операції можна загально судити про стиль Мартен ді Ґара. Сім томів оттакого розкладання на атоми людського істнування, думання, відчування! Сім томів скрупулятної аналізи подій, рухів, ідей, розпанахування кірурґічним ножем мистця, при чому, без вишуканого неспокою, без зайвого естетизування, без ультра-мистецького ексгібіціонізму. Маємо до діла з незвичайною одністю виточення: Мартен ді Ґар точний як психольоґ, точний як письменник, точний як фільософ, точний як християнин. За цим як рушій, криється незвичайна сила і певність себе — як людини — яку відчуваєте в кожному тремті пера. Великий епічний талант, питоменний лиш народам Заходу, дуже рідкий на роздіриченому Сході, особливо в нашу добу, чадну й хаотичну, звідки мистець виносить лише можливість нервового, маґічного ліричення супроти оточення й подій.

Едмонд Жалю стверджує, що звязок Мартен ді Гара з Л. Толстим є поза дискусією, настільки очевидний. Сам лавреат у своїй недавній стокгольмській промові не заперечував, що Толстой має на нього величезний вплив. „Неможливо, каже Е. Жалю (Нувель Літерер 1929) не думати про Смерть Івана Ілліча або про деякі агонії в „Війні й Мирі“ читаючи ді Ґара. Проте завжди бракує тут одного — а завжди находимо його у Толстого й у Кіплінґа, це спостереження про непередбачену подробицю, наглу, нельоґічну, дійсну, що вас опрокидує. Сповідь Мартен ді Ґара є чудесно солідна, добре обґрунтована, вона є льоґічна, ані на хвилину п. Тібо не втече від себе...“

Надбання Роже Мартен ді Ґара зводиться до повістей „Тібо“, як найбільшого й найбільш довершеного його твору. Ще в 1908 р. дебютував він романом „Статись“, у 1913 дав повість „Жан Баруа“, кілька театральних пєс, „Мовчальник“, „Заповіт батька Леле“ й ін., але для його творчости це речі не суттєві, з яких деякі автор потім сам наказував книгарям нищити. Війна, у якій брав участь як простий вояк, у самоходовому курені, розгорнула в ньому у всю широчінь творчі можливости і мабуть, що перебуваючи під назатертим враженням війни, він розпочав цикль повістей „Тібо“, що в нерівних по собі відступах дали сім томів: **„Сірий зшиток“** (1922), **„Вязень“** (1923), **„Гарний сезон“** (1928), **„Порада“** і **„Сореліна“** (1929), **„Смерть батька“** (1936), **„Літо 1914“** (1937). Критика (як відомий А. Тібоде й ін.) чекають епільогу, щоб остаточно висказатись про твір, проте ніхто вже не скриває довіря, яке можна мати до автора, що дав своїми сімома частинами „Тібо“ таки широкий матеріял до роздумування і підставу до остаточної оцінки.

Мартен ді Ґар не моралізатор. В одному зі своїх ранніх творів „Жані Баруа“ він дає свій погляд на справи творчости. „Я хотів би наново поставити справу мистецтва для мистецтва. Треба показати, що це питання було зле поставлене, треба здобути для мистця знов право-обовязок не займатись нічим іншим, у той час, коли він творить, як лише справою творення гарного: тому, що творчість це незацікавлене чуття. Але я хотів би погодити й одно й друге, доказуючи, що корисність є неухильним наслідком естетичного відруху. **Мистець не може передбачити працюючи, який соціяльний наслідок матиме його твір...“**

Вірний цій засаді автор доводить до кінця свій цикль. Він нічого не наголошує. „Все що я маю сказати, проходить автоматично в моїх „Тібо“ — каже він. „Величезний напір, так характеризує він деінде нашу добу, напір брутальної більшости, некультурної, пяної ілюзіями, жадібної певности й матеріяльного щастя, проти сліпої меншости, ще могутньої, величезний напір, якого досі не знала історія, мусить перемогти, бо є новою силою, кидає засів сучасного нового духа проти світу, втомленого, зблідлого від розніженості“. Конфлікт між двома силами давнього світогляду, давньої фільософії й доби та хоружними того „величезного напору, що мусить перемогти, бо є новою силою“ — ось ідея нагороджених „Тібо“.

Юрій Косач.

Сторінка без політики.

Жінка в мужеськім одязі.

Сензаційна драма на чердаку яхту. — Жінка, яка не хотіла бути жінкою.

В Нейи, на чердаку яхту „Мует" скоїлася перед кількома днями драма, якої героїнею є жінка, що давала французьким часописам чимало тем до ріжних скандальних історій. Віолета Моріс, донька ген. Моріса, по мужу своячка ген. Ґуро почала свою карієру ще перед війною, як визначна спортсменка.

Віолета Моріс.

Віолета Моріс, яка відзначалася неімовірною, як на жінку, фізичною силою, займалася всіма родами спорту: кидала диском, вправляла біги, плавала, боксувалася, їздила на колеті і грала в копаний мяч. Після розводу з чоловіком почала вона появлятися тільки в мужеськім одязі, за що її виключили з жіночої спортової федерації.

Амазонки, як каже міт, вирізували собі колись одну грудь, щоб краще стріляти з луку. Віолета Моріс звернулася до кількох спеціялістів косметичної хірурґії з домаганням, щоб вони вирізали їй обі груди. Вона хотіла дістати таким чином більше „спортовий вигляд".

Ця історія викликала свого часу у французькій пресі величезний скандал. Вкінці Віолеті вдалося знайти відповідного хірурґа, який перевів їй бажану операцію і від того часу Віолета мала ще більше мужеський вигляд як досі.

Займалася тоді Віолета автомобільним спортом і осягнула в тій ділянці незвичайно гарні успіхи. В 1927. р. виграла вона „золоту чашу" в Сен-Жермен, кермуючи автом 24 години.

Кілька літ тому покинула вона зовсім спорт і почала виступати по ріжних музік-голах. Згодом вона стала загально відомою постаттю і гостем преріжних нічних льокалів та кабаретів Монмартру і Монпарнасу.

Трагічний Свят-Вечір.

Свят-Вечір зустрічала Віолета в моднім нічнім ресторані Парижа в товаристві барона Дениса де Тріобріяна, старшини Чужинецького Леґіону на емеритурі, його жінки та бувшого вояка Чужинецького Леґіону Жозефа Ле Кама, 34-літнього безробітного механіка, людини незвичайно загонистої та буйної. Ле Кам був уже двічі караний за кримінальні злочини.

Підчас вечері Ле Кам і Тріобрян посварилися. Вони оба знались ще з Африки. Та якось удалося жінкам їх заспокоїти. Рано всі вони роз'їхалися домів. Ле Кам вернувся до себе до гостинниці, в якій мешкав, Тріобріяни до свого яхту „Торті", який стояв на ріці в Нейї. Віолета Моріс вернулася на свій яхт, який стояв оподалік, приблизно 100 м. від „Торті".

Убивство в обороні.

Минулої неділі Ле Кам приїхав до барона і баронеси Тріобріян. Барон спав. Ле Кам перебував пів години в товаристві баронеси. Що відтак сталося? Воно не зовсім ясне. Ле Кам опинився на яхті Віолети Моріс. Він став кричати, що Віолета хоче його посварити з подружжям Тріобріян. Баронеса пішла за ним. Віолета Моріс зачинилася у своїй каюті. Ле Кам довго авантурувався і виломив вкінці двері до каюти. Баронеса скрикнула в тому самому менті:

— Бережіться! В нього ніж у руках!

Залунали два вистріли. Ле Кам згинув на місці. Ножа, що про нього говорила пані Тріобріян, не знайшли при ньому. Віолета Моріс сама зголосилася на комісаріяті і повідомила поліцію, що вона вбила Ле Кама приневолена до того його нападом. — Він хотів мене задушити і вкинути до води.

Причини тієї дивної траґедії покищо невиснені. Віолета Моріс запевнює, що Ле Кам, який надскакував коло пані Тріобріян, був заздрісний, підозріваючи, що бувша спортсменка стоїть йому на перешкоді. Ці зізнання складала Віолета немов у них не було нічого гидкого, навпаки вважала почування пані Тріобріян за щось зовсім буденного. Сам барон Тріобріян натякав, що він піддержував матеріяльно і Віолету Моріс і свого б. товариша з Чужинецького Леґіону Ле Кама. З того теж зродилася їх взаїмна ненависть. Убивницю арештували. Слідчий суддя обвинувачує Віолету в убивстві з премедитацією.

Ціла траґедія має несамовитий посмак і є чи не найкращою ілюстрацією моральної гнилі, яка немов червяк точить деякі зґанґреновані розтратним та розпустним життям, кола французької аристократії.

—o—

Живий труп із Сан Франціско.

Управителем одного маґазину в Сан Франціско був від кількох літ добродій, який знаменито виконував усі свої обовязки і щойно недавно виявилося, що по закону він уже давно помер.

12 літ тому Вілієм Ґріз, власник фабрики консерв у Шікаго пропав без вісти. Розшуки за ним не дали ніяких успіхів. Чи Ґріз наложив на себе руки, став жертвою нещасливого випадку чи злочину — все те залишилося загадкою.

Жінка Ґріза ждала на мужа 10 літ і вкінці почала вести заходи, щоб її мужа признали мертвим. Федеральний суд вислухав справді її просьби і признав, що Вілієм Ґріз, помер.

Шість літ перед тим, заки він пропав, Ґріз обезпечився в користь жінки на суму 60.000 долярів. Вичекавши 10 літ і доробившись офіціяльного признання смерти мужа, п-і Ґріз почала домагатися виплати обезпечення. Обезпеченеве т-во виплатило справді 60 тис. долярів, тому, що не сумнівалося в чесність жінки, яка 10 літ не зголошувала ніяких претенсій до обезпечення.

Одначе не так надіючись якогонебудь успіху, як радше із принятого звичаю всіх обезпеченевих товариств, які на свою руку переводять розшуки за тими, що пропали без сліду, дирекція згаданого обезпеченевого товариства дала доручення свому розвідчому бюрові повести розшуки за Вілієм Ґріз.

І розвідчики знайшли його в Сан Франціско.

Цікаве, що Ґріза справді схопили були ґанґстери в Шікаго. Та він мав щастя й вони не вбили його. З якихось причин мусіли вони з поспіхом утікати зі Злучених Держав. Та сподіючись, що всеж таки згодом вдасться їм дістати окуп за Ґріза, вивезли вони його зі собою до Шангаю. Там потримали його якийсь час і пустили. Ґріз побував кілька літ у Шангаю та в інших китайських пристанях. Колиж по кількох роках вернувся до Злучених Держав, не хотілось йому вертатися до жінки і він почав жити в Сан Франціско, де теж добився доброго становища. Якби не розвідчики обезпеченевого товариства, то Ґріз жив би й далі як „живий небіжчик", пані Ґріз стала би вдовицею з майном мужа і 60 тис. долярів обезпечення.

ЧУДЕРНАЦЬКІ КНИЖКИ.

Недавно появилася у французьких книгарнях книжка, зроблена з елястичного, некрихкого шкла, якого в останніх часах вживають до виробу самоходових шиб. Окладинка зроблена з молочного шкла, друк — із чорного ляку, що сильно прилягає до листків.

По книжці зі шкла появилася в Італії, в Савоні книжка з бляхи. Були це поезії якогось поета, друковані літографічним способом.

Але один і другий дивогляд притьмарила вістка, що один американський збирач рідких книжок і цінних рукописів має у своїй бібліотеці 50-карткову книжку, виконану зі золота. Листки, тонкі як папір, з елястичних золотих плиток, зішиті золотими нитками.

Окладинки грубі на 4 мм., також зі золота.

Ту книжку дістав у дарунку від своїх підданих один індійський раджа. При нагоді він подарував їх якомусь американському приятелеві і відтак через звичайні торговельні транзакції опинилася та „золота книга" у збірці американця А. С.

ТУРЕЧЧИНА КРАЄМ СТОЛІТНІХ.

По останньому переписі населення в Туреччині виявилося, що живе там 6341 осіб, які покінчили вже 100 літ. В тім числі є 3885 жінок, що було би доказом більшої довговічности жінок, як мужчин.

—o—

Історичні анекдоти.

САМ НЕ ЗНАЄ.

Шведський король Оскар II. відвідував одного разу якусь жіночу школу. При тій нагоді звернувся до одної з учениць і запитав її, котрого зі шведських королів уважає вона за найбільшого.

— Король Ґустав Адольф і Карло XII. — відповіла одна учениця.

— Оскар II. — відповіла інша.

— Чому? — кинув питання Оскар, ледви стримавшись від сміху.

Дівчинка призадумалася і вкінці розплакалася та сказала, що вона не знає.

Король погладив її по голові, успокоїв і сказав:

— Не плач, маленька, бо цього і я не знаю.

ДОТЕП БІСМАРКА.

Коли Бісмарк зголошував уже вдруге свою резиґнацію цісареві Вільгельмові I., цісар уживав усіх заходів, щоб його затримати. Колиж йому те не вдавалося, то вкінці, щоб таки намовити Бісмарка залишитися в уряді, почав він уживати ріжних прикладів і сказав тоді такі слова:

— Гляньте, адже я старший від вас, а проте ще сідаю на коня.

Тоді Бісмарк відповів:

— Щож, воно так завжди буває, що вершник довше витримає від коня.

ЛЕКШЕ КЕРМУВАТИ ДЕРЖАВОЮ, ЯК ЖІНКОЮ.

Одного разу запитав хтось славного англійського поета Мільтона, автора твору „Страчений рай", чому в деяких державах князь який по скінченні чотирнацяти літ кермує державою, мусить чекати на подружжя аж 18 літ.

На те Мільтон відповів:

— Воно тому такі звичаї, що лекше кермувати державою, як жінкою.

Польська закордонна політика.

Огляд польської закордонної політики почнемо від взаємин Польщі з її сусідами.

Відносини між Польщею та Данцігом, які властиво не зовсім належать до закордонних з огляду на правне становище вільного міста супроти Польщі, були не дуже коректні. У літі державні органи Данцігу почали примусово доставляти польські діти до шкіл, а це довело до інцидентів та арештувань. 13. вересня арештовано трьох польських листоношів, які кольпортували польські часописи, що не мали в Данцігу дебіту. У жовтні дійшло в Данцігу до загострення на тлі питання польських парохій, розвязання „католицького центру". Всі ті справи викликували інтервенції польського високого комісаря. Крім того мін. Бек зліквідував конфлікт між Данцігом та Лігою Націй.

Відносини між Польщею та Німеччиною йшли по лінії договору з 26. січня 1926. р. Мін. Бек відбув у Берліні розмови з мін. Нойратом, мін. Герінг був на полюванні в Біловежі, мін. Грабовський їздив з офіційною візитою до Берліна. У липні їздила до Німеччини прогулька польських парляментаристів, у червені — польські комбатанти.

За минулий рік Польща заключила з Німеччиною низку договорів, як: 2. червня залізничу конвенцію, 25. червня у справі виїзду польських сезонових робітників, 5. жовтня порозуміння про транзитний рух через Помор'я. Найважнішим актом була заява з 5. листопада у справі меншин. З огляду на те, що доходило до напруження між Польщею та Німеччиною на тлі злого трактування меншин, німецький уряд зобовязався шанувати права польської меншини, польський — німецької. У розмові між канц. Гітлером і амб. Ліпським узгіднено, що між обома державами не може доходити до непорозумінь на тлі Данцігу.

Польсько-совітські відносини були холодні. 17. липня рішив польський уряд зліквідувати свої консуляти в Харкові і Тифлісі. У грудні дійшло під Здолбуновом до двох інцидентів у совітському поїзді, що довело до гострої виміни нот.

Між Польщею і **Литвою** не дійшло до ніякого відпруження; у вересні дійшло до граничного інциденту, у березні міністр закордонних справ порушив питання польсько-литовських взаємин, на що ПАТ реплікував. Польська преса постійно жалувалася на переслідування польської меншини на Литві, у Польщі зліквідовано у січні литовську гімназію у Свенцянах і розвязано кілька литовських товариств; також кілька литовських установ розвязано в листопаді та грудні. Відомого литовського діяча у Вильні Сташиса засуджено за тайні звязки з литовським урядом.

Не поправились і **польсько-чехословацькі** взаємини. Положення польської меншини в Чехословаччині було доволі важке і викликувало реакцію на чеській парляментарній арені та в польській пресі. Такий стан довів до маніфестацій польсько-словацької приязни у Криниці та у Братиславі.

Премієр Годжа заповів 17. листопада, що уряд заспокоїть деякі домагання польської меншини, на це „Польська Інформація Політична" відповіла, що поляків може вдоволити лиш реальна розвязка цілої проблеми.

Зате помітно закріпила Польща дружні взаємини з **Румунією**.

У половині лютого міністр освіти Анджеєску приїхав з візитою до Варшави і підписав там конвенцію про інтеллектуальну співпрацю. У квітні заключили обі держави між собою два договори: про співпрацю у справах молоді та туристичну. Поїздку варшавського православного митрополита Дениса до Румунії також вихіснували для маніфестації польсько-румунської приязни.

Та найважнішими подіями у польсько-румунських взаєминах була візита румунського престолонаслідника Михайла у Польщі у другій половині червня та поїздка маршала Сьміглого-Ридза на старшинську промоцію престолонаслідника Михайла 25 жовтня. Підчас побуту румунського королевича у Кракові рішено піднести польське посольство в Букарешті та румунське у Варшаві до ступеня амбасад.

5. липня відбулась у Букарешті нарада представників генеральних штабів польського і румунського.

З держав, які з Польщею не межують, найповажніше місце в польській політиці займала здається Франція. Французько-польські взаємини були 1937. р. приязні. Франція дала в січні Польщі позичку, міністер Дельбос підкреслив у сенаті приязнь обох держав, у вересні переговорював з мін. Беком, а з початком грудня приїхав з офіційною візитою до Варшави і до Кракова. Премієр Складковський та міністри Роман і Свентославський їздили до Парижа. Французький міністр освіти Зей — до Варшави.

12. травня заключила Польща з Францією торговельний договір.

У **польсько-британських** звязках слід занотувати участь польської делегації в коронації Юрія VI. у травні; при тій нагоді польські дипльомати перевели розмови з мін. Іденом та іншими британськими державними мужами. У вересні заключено польсько-британське порозуміння, у листопаді — умову між польськими і британськими верфами.

У липні був у Польщі брат британського короля, князь Кенту з жінкою, у грудні — відомий британський парляментарист Ленсбурі.

З Італією підписала Польща 18. травня торговельний договір, 26. травня — туристичний, 17. червня — фінансовий. 24. квітня заявив польський представник у Лізі Націй, що з польського погляду абісинська справа вже зліквідована, ще 1. I. польський уряд підчинив територію Абісинії свому римському ґенеральному консулятові. Мусоліні та мін. Чіяно підкреслили в офіційних заявах участь Польщі в майбутньому західному пакті. У травні приїхала до Варшави делеґація італійської армії, у грудні польська військово-леґіонерська делеґація відвідала Італію.

Японське посольство у Варшаві та польське в Токіо піднесено до ступіня амбасад.

З Америкою підписала Польща договір про конверсію уленівських позичок.

Коли йде про взаємини Польщі з меншими державами, треба згадати про поїздку мін. Свентославського до Будапешту (4.—7. VI.) та додатковий протокол до польсько-мадярської торговельної конвенції (30. червня; про візиту мін. Бека у Відні (8. квітня) та ревізиту мін. Шмідта у Варшаві (26.—28. жовтня), підчас якої підписано договір про культурну співпрацю; про поїздку мін. Романа до Брюсселі та про два додаткові польсько-бельґійські договори; про побут голяндської королівної Юліяни (січень—лютий) та голяндського міністра торговлі і промислу (травень) у Польщі, про кілька господарських договорів зі Швайцарією; про візиту шведського міністра закордонних справ у Варшаві.

Міністр торговлі і промислу Роман відвідав у жовтні столиці **балтійських** держав: Ригу, Таллін та Гельзінкі; до Польщі приїздив з Естонії начальний вожд, шеф ґенерального штабу та міністр закордонних справ, та міністр господарки; з Фінляндії — шеф ґенерального штабу. З Латвією й Естонією заключила Польща договори про виїзд сезонових робітників, крім того з Латвією — ветеринарійну конвенцію. Польські военні кораблі відвідали у серпні латвійські й естонські пристані.

По широкому світі.

У Єгипті спокійно; поліція заняла домівку „синіх сорочок". Єгипетські політичні кола твердять, що на зміну уряду не мали впливу закордонні чинники.

В Естонії введено в життя новий закон, що поважно обмежує автономію університетів.

У Франції загрожують нові страйки.

Югославянські політичні кола прихильно поритали уряд прем. Ґоґи.

Заява

ҐУБЕРНАТОРА КОНСТАНТИНА ГРАБАРА.

В ч. 244 „Діла" з 5. листопада м. р. появилася розмова спеціяльного кореспондента „Діла", ред. Романа Голіяна, з ґубернатором Підкарпатської Руси п. Константином Грабарем. У звязку з тією надрукованою розмовою п. ґубернатор Грабар надіслав до Редакції таку заяву:

„Я довідався, що інтервю, яке я дав для часопису „Діло" (що появилося в ч. 244 з 5. листопада 1937) дало привід до невідповідних та помилкових думок; тому заявляю, що ані учасники ані провідники так званого „українського" руху з кол підкарпатських русинів своєю дотеперішньою льояльною і державнотворчою поведінкою не заслужили на те, щоб їх підозрівати в ірредентистичній політиці чи змаганнях.

У згаданому інтервю я й не розумів того так як це помилково пояснювали окремі часописи чи особи.

Ужгород, 27. грудня 1937.

Константин Грабар,
ґубернатор „Підкарпатської Руси".

*

Як видно з цієї заяви, спростування п. ґубернатора Грабара відноситься до такого речення згаданої розмови:

„На основі матеріяльних даних українізм у нас годі інтерпретувати інакше, як суто політичний і сепаратистичний рух, як ідеольоґічну течію, що не дається відлучити від поняття соборної самостійности. Є впливові політичні круги у нас, які твердять, що не може бути державно-співтворчого українізму в рямцях іншої держави, як українська.

—o—

Новинки.

— ПЛАТІТЬ ТОЧНО ПЕРЕДПЛАТУ! ПРИСИЛАЙТЕ ЗАЛЕГЛОСТИ! Ш. Передплатників просимо вирівняти залеглости, бо стримаемо висилку часопису! Присилайте точно шомісячну передплату, бо інакше не дістанете книжки зі шомісячної Бібліотеки „Діла"! Наш часопис найдешевший, бо крім 10-ти сторінок найкращої щоденної ґазети та 16-ти сторінок під неділю, — даємо точним передплатникам щомісяця даром одну прегарну і вартісну книжку величиною від 10—15 аркушів друку. Точний передплатник „Діла" складає за рік Бібліотеку „Діла" з 12 томів.

— **Рідній Школі поможе кожний**, хто купить ялинку: біля церкви св. Юра або св. П'ятниці; біля хл. школи Р. Ш. ім. Т. Шевченка (вул. Супінського 21) або біля школи Князя Льва (Личаків, вул. Крупярська ч. 10) або на пл. св. Духа. Ялинки свіжо зрубані та дуже гарні.

— **Орґанізація учителів абстинентів.** Дня 20. грудня м. р. відбулися установчі збори секції учителів абстинентів при т-ві „Учительська Громада" у Львові. Збори вибрали провід секції у такому складі: голова: проф. Л. Турчин, заст. голови — м-р А. Антонович, секретар і бібліотекар — проф. І. Тесля, звязок із Взаїмною Помічю — д-р П. Біланюк, пресовий референт м-р Яр. Чума, члени: проф. П. Ісаїв, м-р Е. Жарський. Контрольна комісія: д-р Т. Глушкевич і проф. Ю. Редько. Довгі заходи коло орґанізації учителів абстинентів увінчалися врешті успі-

---

хом. побажатиб тільки, щоб секція абстинентів зуміла згуртувати все учительство.

— **Гарний приклад українських безробітних.** Українські безробітні у Львові, зорганізовані в Т-ві „Сила", дали приклад розуміння національних потреб для всього українського громадянства. На своїх сходинах згадавши, що „Просвіта", Мати всього нашого зорганізованого життя, вступила в 70-ий рік свого існування, склали для Ювилятки свої, може й останні сотики на її великі ювилейні потреби, жертвуючи суму 15 зол. Так поступили ті, що залишившись без праці, самі живуть у чорній нужді, що самі потребують народньої допомоги для себе і своїх дітей. Своїм зворушливим вчинком українські безробітні дали гарний приклад для всіх тих братів і сестер, що їм іще крайна нужда у вічі не заглядає, дали приклад, що за ним повинен піти увесь український загал.

Окраси на Ялинку

— **Мороз.** На Покутті настали сильні морози, що доходять до 25°. У Городенці знайшли на вулиці тіло мужчини, що замерз на смерть. Показалося, що це 67-літній Юрко Громак. У Львові доходять морози до 14 ст.

— **Загострена контроля білетів на залізницях.** Щоби скоротити їзду зайцем та вживання тих самих білетів, залізнича влада загострила контролю над пасажирами. Кондукторів і перонових контрольорів повідомлено, що будуть дисциплінарно карані, якщо пасажирові не відобрано білету при виході із дворця.

„Зберегти від забуття памятку життя свого народу є справжнім подвигом, який вже тепер (1856) має повну вартість в очах кожної справді культурної людини". Ці слова П. Куліша („Записки о Южной Руси", 1, 220) взяло собі за гасло „Товариство Прихильників Культурно-Історичного Музею НТШ у Львові" (вул. Чарнецького 24) і ви, стаючи у його ряди, причинитесь цим до ствердження старовинности української культури та її високого, европейського рівня вже у княжій добі.

— **Присуд у комуністичному процесі.** Тритижневий комуністичний процес у Тернополі скінчився присудом, яким засуджені: Стефан Бич, Йоахім Байтель, Володимир Дорошук, Гінде Фрідман, Соломон Ґефнер, Анна Горбата, Хана Корнман, Стан. Вислоух, Сурах Маґер, Йосиф Воловодюк, Марко Вовк, Лев Балдан, Мих. Бурак, Микола Джиджора, Розалі Фінк, Іван Горбайчук і Стефан Труш по 2 роки вязниці, Петро Білоус і Дмитро Видловський по півтора року, Ізраїль Воль на 6 літ, Шабсе Гімельштайн на 5 літ, Мендель Кернер на 4 і пів, Моріц Вайнґляс на 4 роки, Авраам Білер на 3 і пів, Симон Більський, Петро Цуприк, Дмитро Довбуш, Петро Ґерій, Стан. Криськів, Ізраїль Ляуфер, Захар Ляхман, Михайло Мишанець і Павло Старинський до 3 роки, Влад. Більський, Ізак Фрідман, Маркус Лятайнер і Влад. Мандзій по 2 і пів. Усім засудженим на основі амнестійного закону даровано частину кари, так що всі, яких засуджено на 2 роки, покинули вязницю, тимбільше, що слідство тревало цілий рік. Чотирнацятьох обвинувачених увільнено.

— **Спроневірення на пошті.** В поштовім уряді в Яблонові під Коломиєю виkрили значні грошеві зловживання. Наслідком карного і дисциплінарного доходження звільнено начальника уряду Тадея Сайдака, якого потягнено до судової відповідальности за спроневірення 2.700 зол. Одночасно відповідає перед судом поштовий урядовець Петро Мосюк, що солідарно з начальником має заплатити спроневірену суму.

— **Арештування фальшівників монет.** В Зеленій пов. Скалат придержано слюсаря Герша Бірнбавма під закидом фальшування ніклевих і срібних монет. Підчас ревізії знайшли у нього прилади до фальшування грошей. Переслуханий у грималівському городському суді признався до вини. Арештовано теж його брата, що пускав фальсифікати в обіг.

— **Кривава хроніка.** 22-літня Софія Ротштайн зі Сколього, яка терпіла на нервовий розстрій, кинулася під поїзд, що надіхав зі Стрия. — Бандити напали на трафіку Регіни Фішман у Самборі та зрабували трохи тютюну і 5 золотих в готівці. — 3-літній Буньо Вайсберг впав до балії з кипятком і помер від попарення. — На залізничому шляху Львів-Самбір найдено тіло 21-літньої Анастазії Дудек з Косівця пов. Городок. Не відомо, чи це самовбивниця чи жертва нещасливого випадку. — В Космачі 12-літній син газдового Стан. Барткевича орудував рушницею так нещасливо, що положив трупом свого 5-літнього брата Ярослава, стрілившии йому в груди. —

Останні вісти.

ЧАНКАЙШЕК ВІДКИНУВ МИРОВІ ПРОПОЗИЦІЇ.

ГАНКОВ. З достовірного джерела повідомляють, що німецький амбасадор закомунікував маршалові Чанкайшекові мирові японські пропозиції. Чанкайшек негайно відкинув їх.

ПРИПИНИЛИ ЖИДІВСЬКІ ЧАСОПИСИ.

Авас повідомляє з Букарешту, що румунський уряд припинив кілька жидівських часописів, які виходили в Ясах.

ВІДСТУП ЧЕРВОНИХ ЗПІД ТЕРУЕЛЮ.

Національні війська ввійшли до Теруелю по знаменитій перемозі над червоними. Вчора в год. 17. залога Теруелю вислала до Салямапки таку телеграму: „Ми в переможнім Теруелю, в якому настав величезний ентузіязм". Червоні бороняться ще на кількох вулицях, але назагал відступають у безладі. Відсіч увійшла до міста ще рано, але получилася з обложеними аж вполудне.

ЗГОРІЛА СОВІТСЬКА АМБАСАДА.

З Нанкіну повідомляють, що згорів там будинок совітської амбасади, якого ніхто не займав ще від тієї пори, як китайський уряд перенісся до Ганкову. Причина пожежі невідома.

ТЕРОРИСТИЧНА АКЦІЯ КИТАЙЦІВ.

Сьогодні 1. ц. м. вполудне група китайців к 20 люда обкинула японський відділ ручними гранатами. Чотирьох японських вояків і 3 китайців-прохожих ранено. Одночасно терористи розкинули летючки з написом „Смерть зрадникам!" Імовірно йде про китайців, які співпрацюють з японцями. Цілу дільницю, в якій трапилася ця подія, окружили поліційні кордони. Поліція переводить масові арешти.

— **8 смертних присудів.** Міністерство справедливости виготовило статистику смертних присудів у Польщі. Показується, що в 1937. р. виконано 8 смертних присудів за кримінальні злочини.

— **Невже Марушечко замерз?** Вже десять днів тревае облава на відомого бандита Марушечка, що втік у ліси після нічної стрічі з поліцією на шосі під Радомом. Підчас перестрілки згинув тоді, як відомо, один селянин, власник воза, а другого бандита Кашеляка поранено і він перебуває тепер у шпиталю. Тому, що Марушечко пропав без сліду, здогадуються, що він замерз у лісі і лежить під снігом. Втікаючи, він лишив на возі свій плащ і не мав при собі ніяких харчів, а тимчасом потиснули сильні морози. Майже неможливо, щоб Марушечко міг утекти дальше, бо район трьох повітів окружила поліція.

Даймо „Просвіті" гідну матеріяльну підтримку! Вона мусить рости й міцніти, бо Нація хоче й мусить жити та розвиватися.

— **Нова судова справа кн. Радзівіла.** В городському суді в Острівці заскаржено кн. Мих. Радзівіла на основі ст. 282 к. з., що передбачує кару за усування зпід ліцитації занятих екзекуційно предметів. Процес вяжеться з іншою цивільною справою, коли занято в лісі зрубане

дерево. Кн. Радзівіл зголосив свого часу скаргу
на коморника й екзекуцію знесено. Одначе ві-
рителі відкликалися до другої інстанції, яка
признала екзекуційну чинність важною. Колиж
мало прийти до ліцитації, показалося, що кн.
Радзівіл продав дерево. Суд розглядатиме спра-
ву аж після повороту кн. Радзівіла до Польщі.

— **Проф. Фройд про виховання молоді.** З при-
воду 81-ліття свого життя віденський проф.
Фройд, відомий творець психоаналізи, виголо-
сив у гурті знайомих, учених і журналістів про-
мову, в якій скритикував нетолерантні настрої
серед сучасної молоді. У школі учать багато ці-
кавих річей, одначе забувають про найважніше:
штуку співжиття з людьми. З кожним роком
людство чисельно зростає, особливо по великих
містах. Що крок маємо діло з людьми з ріжним
інтелектуальним рівнем і ріжними расами і що
крок бачимо погане виховання. Добре вихован-
ня повинно шанувати чужу індивідуальність.
Особливо молодь зискала би на тім, якби за
прикладом давних часів слухала рад старших
людей і користувалася їх досвідом. Сумно ди-
витися, як щораз більше розвивається тенден-
ція поладнувати спірні справи силою пястука.
Викликує це ворожі настрої та веде до кон-
фліктів із зброєю в руці. На денному порядку
війни і витрачується масу гроша та енергії не-
продуктивно на армії та збросння. Спеціяльну
увагу повинен молодий чоловік присвятити до-
борові доброї товаришки життя. Бо родина є і
все буде підставою моральности народу.

— **Дім гніздом гадюк.** В містечку Ляндсберг у Сх. Пруссії викрили в пивниці одного дому гніздо гадюк. Усі гадюки числом 163 штук вибито.

— **Жахлива експльозія динаміту.** З Мельбурн повідомляють про трагічну подію підчас полювання. Заблукана мисливська куля впала до магазину копальні вугля і спричинила експльозію 10 скринок із динамітом. Від вибуху згинуле одна жінка і хлопець. Вибухова сила була така велика, що відкинула тіло жінки в море, віддалене 80 метрів, а два поблизькі доми завалилися, при чому 5 осіб тяжко потовклося.

— **„Поліційний пес" заборонений.** На основі виданого на днях розпорядку в Німеччині не вільно вживати слова „поліційний пес" для означення собак, уживаних у службі безпеки. Замісць того введено термін „Шуцгунд", значить пес служби безпеки.

— **Совіти арештували письменника за повість.** Совітський письменник Макаров написав повість „Міша Курбатов", у якій представив у яркому світлі внутрішне життя в одній великій державній фабриці. Автор піддав різкій критиці адміністрацію і виконання пятилітки, нарікаючи на долю робітників у країні диктатури пролетаріяту. ГПУ сконфіскувало цю книжку, а автора арештувало.

— **Старшини чи шпигуни.** Совітська влада видала розпорядок, що кожний старшина червоної армії мусить відбути курс політичного шпигунства. На тих курсах старшини мають познайомитись докладно про політичну ситуацію в чужих державах, особливо сумежних з Росією. Оборонці революції мають розуміти небезпеку, яка грозить Росії від її антикомуністичних сусідів.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Під нові роки.

Мій новорічний фейлетон у минулім році стрінувся з закидом, що я разом з „Греко-Католіком" і „І. К. Ц." пропагую уніфікацію календарів. (Під уніфікацією календарів прошу не розуміти уніфікації „Календарів"! Борони Боже! Тоді Галичина стратилаб одну з найбільших галузей своєї літератури!).

Цілий рік тримав я закид у кишені, щоби на другого 1. січня його витягнути і... написати знову новорічний фейлетон.

Шановні Читачі — ніде правди діти — всі ми в суботу, першого січня почали 1938. рік. Всім, хто має посаду виплатили в суботу місячну платню (трохи грішми, трохи бонами!), всім, хто має добру посаду виплатили і платню і новорічне, а хто має дуже добру посаду то ще й річну ґратифікацію. Дві останні катеґорії страшенно в нас рідкі, але може десь і бувають — тому про них пишу.

В суботу люди стрічаючись на дорозі чи в бюрі казали собі:

— Всього кращого в новім році!

І відповідали собі:

— Наш новий рік за два тижні!

Але за побажання дякували.

Бо з пятниці на суботу, в цілім світі, в 24 години згасли світла, гомоніли дзвони, вили сирени фабрик, трубіли гудки пароходів, а менше чи більше грошевитий народ трубів що тільки заносило алькоголем — до кольонської води і денатурату включно.

Як-же не повірити, що в суботу почався новий рік: у календарі, в історії людства і в нашій мізерії?!...

За два тижні прийде до нас симпатична наша знайома — Маланка, зараз за нею її хлопець — Василь. За два тижні заспівають:

„Василь сіно косить,
Маланка їсти носить,
Го-го-го-го добре вино!"...

За два тижні підуть по хатах старі і молоді з золотим зерном пшениці у кишені, з золотим словом на устах:

„Сійся, родися, жито-пшениця,
На щастя, на здоровля,
На Новий Рік!"...

І буде свято і буде відправа в церкві і буде якась дивна радість, тиха і лагідна, мов відблиск далекого сонця на стоках гір.

Але розмови підуть не новорічні:

— Мені, знаєте, рік дуже добре зачався. Тому тиждень...

І на те нема ради.

— А мені зле. Тому півтора тижня...

На мою думку календарський новий рік не перешкаджає церковному. Можна їх зовсім добре помістити в рямцях нашої психіки і традиції.

Кожне наше велике свято має три дні: Великдень, Різдво... Чому Новий Рік не має мати два?! Дотого і вигода величезна. Не повезе комусь по першім новім році — нехай має ще надію на другий за чотирнацять днів. На випадок чого є змога себе піддурити, а ми-ж такі майстри в піддурюванні себе в ріжних справах!

— Ото вам трапилося! На сам новий рік! Ну-ну...

— На який новий рік? На першого січня! В мене, товаришу, новий рік на Новий Рік.

Або навпаки:

— Ви, чотирнацятого, на сам Новий Рік, захорували!? Неприємне почуття, правда?!

— Чому?

— Бо на новий рік.

— Для мене, пане, новий рік почався як у цілім світі — першого січня!

І спокій!..

А тепер дещо з ворожбитства.

Мій приятель Л. Л. каже, що всі паристі роки були для нас, українців, завжди щасливі. Битва під Полтавою і ще кілька дат як виїмки тільки доказують правило. Коли вірити в цю ворожбу, то 1938. рік буде для нас щасливий, на кожний випадок щасливіший від 1937. Коли-ж не вірити, то все таки надіятися можна.

Я раджу вірити і то вірити твердо.

Кажуть: віра без діл мертва єсть. Правда. Але й діла без віри не багато варті.

Тому: вірмо всі!

Галактіон Чіпка.

— **Хто спричинив смерть Левоневського.** Сензаційні реве́ляції про невдачу совітського летуна Левоневського приніс один чужинець, що приїхав із Москви. Левоневського мали арештувати перед його летом з Москви до Сан Франціско під закидом зносин з аґентами чужої держави. Крім того Левоневський видався Єжовові небезпечною людиною, бо був родом поляк (його брат служить у польській армії) і знав усі військові тайни та стратеґічні летунські бази Совітів. Знаючи, що йому грозить, Левоневський просив Єжова, щоби позволили йому добровільно вмерти смертю летуна, а не ганебною смертю „ворога народу". Єжов згодився на це, під умовиною, що лет приготовлять механіки, яких призначить ГПУ. І Левоневський розпочав лет не знаючи, які дефекти міг мати літак. Знав тільки одно: літак скорше чи пізніше мусить упасти. Так згинув у підбігунових околицях славний пільот, а разом з ним погибли теж його товариші, на яких теж падало підозріння, що є ворогами Сталіна.

— **Політичне вбивство і самогубство.** Як повідомляють з Парижа, наслідком суперечки на політичному підкладі еспанець Вітторіо Мартінец застрілив з револьвера ґенерального скарбника республиканського еспанського комітету в Парижі Вірхілія Пеяза, після чого відобрав собі життя.

— **Ріжні вістки.** З ріки Десна виловили рибу, ваги коло 80 кґ., а в її нутрі знайшли ціле порося, кілька штук дробу і частину кінської ноги. Рибу передали до музею. — З Анґолі (Африка) повідомляють, що в районі Майомбе відкрили золотодайні поля.

З кіна.

КІНО КАСІНО: „ГРАФИНЯ ВЛАДІНОВ".

Фільма з російської революції. Її дія починається в 1913. р. Англієць, що студіює російську мову та довший час був уже у Петрограді, вертається туди як ґазетний кореспондент. За політичну статтю, ворожу до російського уряду йому кажуть негайно покинути Росію. Він в останній хвилині залишається, приймаючи пропозицію одного англійця, щоб працювати в англійській контррозвідці. Ввійшовши до революційних студентських гуртків, він попадає за участь в одному замаху між засуджених на Сибір. Його фальшивий російський пашпорт наказує йому ввесь час грати ролю росіянина. З вибухом революції в 1917. р. як політичний засланець він вертається до дому і тут стає підчас громадянської війни большевицьким комісарем. На цьому становищі він зустрічається з одною графинею — власницею великого маєтку, з якого проганяють большевики всіх панів і де розстрілюють „буржуїв". Більшу частину фільми займає історія втечі того молодця з аристократкою, в якій він закохався. Сцени російської революції зображені дуже вірно, без дешевих ефектів, не так, як у популярних фільмах. Хоч уся фільма назверх буцім-то кримінальна, вона має глибший психологічний підклад і визначується справді поетичними оригінальними сценами. Чудова сцена прокиду графині в самотній палаті, звідки вся служба повтікала в ніч большевицького перевороту, сцена, як вона ховається в лісі, сцена божевільного начальника стації і сцени допиту большевицьких комісарів. Марлена Дітріх дістала новий прегарний сценарій і відограла свою ролю просто, майже без акторського мистецтва. Її партнер Донат — гідний її товариш.

Через „Просвіту" — до Воскресення! Ставаймо під прапор „Просвіти"! Не жалуймо для неї ні праці, ні гроша!

На допомогу студентству.

Виказ дальших жертв

По 10 зол. зложили: Біленький Микола, Пацнів-Витола; Цебикова Катря, Вадвірна; Гриневецька Іванна, Львів; д-р Федорович Іван, Білгорай; П. С. К. Рудки; Районова Молочарня, Озірна; д-р Добротвір, Лицкин Долішня.

По 5 зол.: Будник Роман, Голові́ч; Воропевич Євстахій, Підгайці; Ференц Корнель, Зб'їв; Гарбарня „Астра", Стрий; д-р Пушкар Микола, Городок; інж. Паламарчук Роман, Городок; Дубицький Осип, Побуч; о. Згорлякевич Френц, Полища; о. В. Рудко, Скварява; Повітова Торговельна Спілка, Яворів; читальня „Просвіти", Гусаків; Червецький Антін, Острів; дир. Василь і Мар'йка Япульчаки, Сирвідсько Вижне; Ольшанська Павлина, Жовква; Паращук Дм., лікар, Городенка; д-р Бажалук, Сянік; д-р Горбовий Володимир, Долина; Бойдуник Іван, Вропішее; д-р Каранович Евген, Камінь; Бабякова Стефанія, Камінь; д-р Мисюк Теодор, Тернопіль; Котик Юліян (зі збірки), Пархач; управа дібр Стрільбичі; Успенська церква, Львів.

По 4 зол.: Пилипець Леонтій, Яструбків; Кожеяьовська Стефанія, Перемишль; д-р Моспанюк Антін (зі збірки на весіллі), Рожнітів.

По 3 зол.: Кульчицький, Перемишль; д-р Сеньківський Теодозій, Сокач; читальня „Просвіти", Завишне; Саладинова Юлія, Камінки; д-р Залурович Август, Свитин; Кішакевич Лев, Лежайськ; Гринь Гриць (збірка на весіллі), Вербіж; о. Петик Іван, Самбір; проф. Чубатий Роман, Ніско; Бандура Гринь, Варяж.

По 2 зол.: Курець Іван, Сеньків; Плаская Володимир, Скнилів; Пазурбва Осипа, Коприниця; Кузьків Осипа, Перемишль; Особа Петро, Людвиківка; Івахів Павло, Рудки; Мелник Степан'я, Устє Зелене; Шереметa Прокіп, Турка; Туркевич Михайло, Буськ; Печерська Михайлина, Коломия; Майстер Фридерик, Варшава; Касяи Василь, Варшава; д-р Бадах Олекса, Монастириська; Вапабаш Іван, Львів; Квасник Дмитро, Люблин; о. Сапеський Антін, Лишки Яворівські; о. Галевич Онуфрій, Рудки; Кіончуківна Аполінарія, Кути; Ковалинська Олена, Люблин; М. Коваленко, Стрільбичі.

По 1 зол.: М. Гнин, Висова; Гушо Антін, Чорнокінці Вел.; Гуменний Павло, Коритище; Басараб Мих., Лиикіан; Лошинська Наталія, Тернобжег; Туставович Луків, Львів; кооператива „Відродження", Рябинки; о. Козія Софрон, Міженець; Чайківська Мальвіна, Перемишль; Садовик Стефан, Опоків; Фердей Микола, Подлемб'є; о. Чума Мирон, Капналовичі; Кришталович Лонгін, Гусятин; Добжанська Ольга, Коломия; о. Котик Данило, Сипохів; Повехичева Олена, Стрільче; читальня „Просвіти", Тоня; Мельник Богдан, Підгайці; Савецько Іван, Стадьменко; Шишка Іван, Зурова; Фартух Олекса, Жовква.

М-р Посадовський Ярослав (зі збірки), Вовчів 26 зол.; Наклович Олесь (зі збірки), Чортків 18.50 зол.; о. Дм. Галінський і дир. Ст. Совик (зі збірки), Рава Руська 8.75 зол.; Андрушак Андрій (зі збірки), Городок 8.50 зол.; дир. Рожанський Горислав, Мілько 6 зол.; злам'ники молочарні Уласівці 4.10 зол.; о. Чаєс Петро (зі збірки в церкві), Крукеничі 4.50 зол.; проф. Ковальський Тадей, Хоросків 1.50 зол.; Петик Степан (зі збірки), Калуш 5.60 зол.; кооп. „Міщанська Родина", Городенка 5.40 зол.; Сагайдак Олена, Лани 2.50 зол.; чит. „Просвіти", Поторица 1.50 зол.; м-р П. Варицька, Луцьк 1.50 зол.; Роляк Гринь, Рожнятів 0.50 зол.; Шило Теодор, Синявідсько Вижне 0.50 зол.

Разом **384.35** зол.

Всім ВП. Т. Жертводавцям складаю щиру подяку.

За Академічне Душпастирство:
о. д-р Іван Гриньох,
Львів, пл. св. Юра 5.

Щиро повитаємо Ювилятку „Просвіту в 70-ті роковини її великої праці. Щедро зложім жертви на „Дар Просвіті"!

Дописи.

ГОРОДОК.

Містерії з виборами до управи міста Городка. Найбільш актуальна в Городку під сучасну пору є справа виборів бурмистра міста. Після голосного самогубства одного з урядовців магістрату (якого причини широко коментувала польська преса), викриття величезних зложивань на суму понад 100.000 зол., арештування та звільнення кількох урядовців магістрату прийшли зміни на становищі бурмистра. Тимчасово функції бурмистра виконує заступник. Українці мають у міській раді всього 4 радних (з того 1 москвофіл) на 14 польських і 6 жидівських. Тепер у звязку з виборами бурмистра висунено кандидатуру українця на лавника. Дня 7. XII. відбулися доповнюючі вибори до управи міста Городка. Бурмистра не вибрано через розбиття голосів, а при виборах на лавника поміж двох кандидатів, поляка та українця, вийшов лавником 13-ма голосами проти 7-ох українець п. Михайло Пуньовський. Вибір українця лавником викликав страшне обурення серед ендеків та їх прихильників, котрим участь українця в управі міста дуже не на руку. Отже внесли до староства виборчий протест з домаганням уневажнити вибори. В протесті підносять заміти, що вибори не були переведені формально, бо напр. не відчитано регуляміну, що в часі виборів впихало виборцям картки до рук, що зовсім не покривається з правдою і т. п. Аж дивно стає, коли подумати, що ніяких неформальностей не завважили в часі виборів і помітили їх щойно тоді, як оголошено їх вислід. А предсідником виборів був старий правник, радник суду Шибальський, було присутніх кількох укінчених правників, був і сам староста, також магістер прав та його заступник... Характеристична також поведінка управи міста, яка до останньої хвилини скривала протест, кажучи українським радним, що лавника затверджує староста. Цікаво, яке буде рішення старости, що сам наглядав над законним переведенням виборів?! З цілої акції ендеків, щоб не допустити українця до управи міста, виходить, що вони дуже бояться, щоб чесна людина не вглянула в господарку городецького магістрату, що вже виробила собі „добру" опінію в цілому краю.

СТРИЙ.

Загальні Збори Взаїмної Помочи Українського Вчительства. У Стрию відбулися дня 12. грудня при участи 56 членів. Зі звіту, що його зложив голова т-ва дир Котович Володимир, довідалися ми, що товариство правильно розвивається і старається згуртувати все наше учительство, даючи йому фахові поради та щомісячними сходинами й рефератами на них причиняється до улешення важкої фахової праці. Зі звіту дир. Кульчицького, скарбника т-ва, виходить, що Окружний Відділ має значний допомоговий фонд, з якого користає багато членів і всі свої зобовязання як член супроти т-ва, так і т-во супроти членів виконує правильно. По довшій дискусії на внесок дир. Олецького признано уступаючому виділові абсолюторію, а на внесок дир. Винницького ухвалено виділові подяку і признання за успішну працю. Через акламацію вибрали збори попоспо той сам виділ, даючи йому повновласти на заг. збори центрального Т-ва у Львові.

Т-во „Міщанська Бесіда" під головством п. Осипа Красівського вибивається на чільне місце серед місцевих установ. Кожної неділі по Вечірні гуртуються в кімнатах т-ва багато членів, де виділ подбав про цікаві реферати. Деякі з них, як інж. Бандери про вагу ощадности, проф. Лейщака на освітні теми, дир. Пісика про М. Шашкевича, проф. Залеського про Лесю Українку, викликали значне зацікавлення і причиняться до поширення національної свідомости.

Будова „Народнього Дому" на передмісті Лани зацікавила вже все свідоме громадянство Стрия. Розсварених міщан хотіли́б погодити всі люди доброї волі. По двох дискусійних зібраннях в місцевій читальні „Просвіти" перевели місцеві адвокати д-р Герасимів, д-р Калуський, м-р Пизюк і д-р Лужецький, але остаточно найти одну спільну платформу для збірної праці всіх міщан не повелося. Остаточно вибрано дієвий комітет, до якого увійшли по два представники трьох установ передмістя, однак і ті 10 осіб не можуть дійти до однодушного ділання, так, що традиційна розсвареність міщан може всі зусилля обернути нінівець. Можеби всеж таки в Стрию найшовся хтось, що своєю особою зумів би усунути ті нездорові відносини на Ланах?

Загальні збори читальні „Просвіти" на Ланах відбулися 26. грудня. Треба признати, що хоч на Ланах нема відповідної домівки і всі товариства мучаться в одній кімнаті Братського Дому, то читальня „Просвіти" останніми часами виказує правильний розвій та гуртує чисельну молодь, яка дає запоруку, що настануть кращі часи і на Ланах. На зборах молодь і всі члени одноголосно ухвалили доложити всіх зусиль і ще п'ві зими закупити парцелю, розпарцелювати її між членів і в той спосіб започаткувати реальну працю над здвигненням на Ланах Нар. Дому, де всі українські установи найшли би приміщення. По довгих дебатах нарадах вибрано виділ у тім самім складі, що минулого року з п. Бедестою як головою.

Вистава „Ой видно село" відбулась заходами читальні „Просвіти" на Зваричах 26. грудня у Братськім Домі на Ланах. Малеське передмістя — присілок Стрия — завдяки праці місцевих свідомих міщан (абс. торг. школи п. Болеста, Зварич Дмитро і кількох з молоді) показує, що при добрій волі можна навіть у найменшій хаті вести хосенну працю. Вистава випала гарно, згуртувала добірну молодь передмістя Лани і стала заохотою до дальшої просвітної праці. Слід би тільки громадянству Стрия зацікавитися більше працею читальні на Зваричах і помогти їй відповідними рефератами до дальшої успішної праці.

СТАНИСЛАВІВ.

З відчитової салі. Заходом Філії „С. У." відбувся мин. неділі у салі „Нар. Торговлі" відчит проф. д-ра А. Княжинського на тему „Науковий погляд на українську націю". У цікавому й основному рефераті подав прелегент дотеперішні погляди на українську націю таких людей, як Куліш, Костомарів, Драгоманів, Липинський та Ярема. Погляди тих визначних українських учених д-р Княжинський піддав критичній аналізі, протиставляючи їм свій погляд на українську націю. Прелегент спирався на історії, письменстві та устній словесности. Нація це — по словам д-ра Княжинського — ірраціональна спільнота. Українську націю схарактеризував прелегент такими поняттями, як одноверствовість, лицарськість, пошана авторитету, розуміння Бога як Батька, культ краси. Нинішні часи уважає д-р Княжинський переходовими, для української нації чужими. Тема відчиту цікава й актуальна, але — як на один раз — за широка, тому багато думок кинено фрагментарично. Шкода теж, що по рефераті не було дискусії, бо напевно вона булаб дала багато цікавих думок. Адже не всі слухачі погоджувалися з виводами д-ра Княжинського. Публики, як на Станиславів, досить, коло сто осіб.

З життя Княгинина-Гірки. В середу 22. грудня Марійські Дружини у Станиславові-Гірці улаштували в салі чит. „Просвіти" святочну академію в честь Непорочного Зачаття Пресвятої Діви Марії, Покровительки Марійських Дружин. З поодиноких точок богатої програми найкраще випала точка четверта: Матюка „За співом пташки" — орхестра Мар. Дружини муж. молоді. Ціле свято лишило прегарне враження й було доказом, що українське громадянство розуміє вагу релігійного виховання, заповнюючи салю „Просвіти" по береги.

Б. Л.

Спорт.

ЛЕХІЯ — УКРАЇНА 5:3 (2:0, 2:1, 1:2).

Молоді гакеїсти України зробили справді приємну несподіванку осягнувши вислід 3:5 з Лехією. Адже Лехія завжди одна з найсильніших, тепер мабуть таки найсильніша, перемогла минулої неділі мистця округи Чорних 4:0. Паперові обчислення казали сподіватися висококифрової програної наших молодих і малорутинованих змагунів. Так теж і заносилося по першій терції на катастрофальну програну. Оба напади України виказували дуже мало агресивности і дуже рідко вдавалося їм перейхати оборону Лехії. Заче в третій терції, при стані 0:4, наша дружина немов відродилась. Оба напади, зокрема другий, накинули пристаркуватим грачам Лехії темпо і виявили несподівану агресивність. На вислід не треба було довго ждати. Україна здобула перші ворота зі стрілу Марущака.

Третя терція — це безапеляційна перевага України, яка зіпхала Лехію під свої ворота. В тому часі Лехія обмежується тільки до принагідних випадів. Якби не випадок при кінці мечу зі Скрипієм, то мабуть наша дружина змоглаб була теж премісувати з Лехією, яку несподівані, складні й небезпечні наступи України зовсім спаралізували.

Ворота для нашої дружини здобули: Диньо, Липинський і Мариниць.

УКРАЇНА — ЧОРНІ ПОГОНЬ — ЛЕХІЯ.

Гакіковий турнір згаданих дружин відбудеться в неділю 2. п. м. на ледовні Погоні, при вул. Шимоновичів. Початок турніру в год. 7. веч.

УКРАЇНА — ЛЕХІЯ.

Боксерський, товариський меч обох дружин відбудеться в неділю 2. п. м. у Спортовій Галі при вул. Яблоновських. Початок у год. 7. вечором.

—o—

Нові книжки й журнали.

НАША КУЛЬТУРА, науково-літературний місячник. Р. III., ч. 11. Зміст 11 (31) книжки „Нашої Культури" такий: Проф. д-р Я. Гординський: Повість у Радянській Україні. — Проф. Д. Козій: Духове обличчя Ольги Кобилянської. — Проф. д-р Є. Грицак: Маркіян Шашкевич на основі власних листів. Огор'ння „Русалки Дністрової". — Проф. д-р К. Студинський: Остап Нижанківський у моїх спогадах. VII. Три пописові концерти хору Остапа в р. 1886. — Проф. д-р З. Лисько: Занепад музичного мистецтва в Галичині за 1850-ті роки. — Підполк. В. Євтимович: Війна й культура військовости. — Д-р Д. Оляничин: Метелиця в виданню 1780-го року (зі знимкою). — Д-р Д. Оляничин: Панславістичні прямування українців. — Д-р В. Королів-Старий: Анна Регіна. — Проф. д-р Ів. Огієнко: З чеського мовознавства. — Рецензії й огляди: І. Огієнко: „Петро Петрович", повість В. Гренджі-Донського. Ол. Чернова: „Венеш і славяство" д-ра В. Цейхана. — Хроніка українського наукового й культурно-освітнього життя.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр:

Неділя 2. І. год. 12. впол. „Івась і Фрузя" казка для дітей; год. 3.30 „Сісі"; год. 7.30 „Сісі".

Понеділок 3. І. год. 7.30 „Сісі".

Вівторок 4. І. год. 7.30 „Сісі".

Середа 5. І. год. 7.30 „Сісі".

Театр Рімнородностей:

Неділя 2. І. год. 3.30 „В перфумерії"; год. 7.30 „В перфумерії".

Понеділок 3. І. год. 7.30 „В перфумерії".

Вівторок 4. І. вистави нема.

Середа 5. І. год. 7.30 „В перфумерії".

Український Театр „Цвіркун" у Львові. Саля „Уль", вул. Оссолінських 10.

Неділя 2. І., год. 7.30 „Можна, але обережно".

Український Театр Б. Сарамаги — Саля жид. театру, Ягайлонська 11.

7. І. год. 8 веч. „Вікторія та її гузар", оперета на 3 дії П. Абрагама.

8. І. год. 3. попол. „Еспанська муха", комедія на 3 дії Мілєра.

8. І. год. 8. веч. „Графиня Маріца" оперета на 3 дії Кальмана.

9. І. год. 3. попол. „Вікторія та її гузар" оп. на 3 дії Абрагама.

9. І. год. 8. веч. „Осінні маневри" оперета на 3 дії Кальмана.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

ДРОГОБИЧ:
2. І. Маруся Богуславка.
3. І. Мазепа.
4. І. Ніч під Івана Купала.

СХІДНИЦЯ:
5. І. Хмара.
7. І. Жайворонок.
8. І. Маруся Богуславка.
9. І. Ніч під Івана Купала.
10. І. Мазепа.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

БЕЛЗ:
2. І. Орлена.
3. І. Дівча з Маслосоюзу.
4. І. Муж двох жінок.
5. І. Ніч під Івана Купала.

З Белза іде театр до Рави Руської. Режисерія вміщує до постанови: 1) Ірод Великий, 2) Орфей у пеклі, 3) Лісова Пісня.

КІНА.

АПОЛЬО: „Невдячник"
АТЛЯНТИК: „Королева Вікторія"
ВАНДА: „Королева джунглів", „Після кохання".
ҐРАЖИНА: „Їх сто воно одна"
ЕВРОПА: „Косцюшко під Рацлавицями"
КАСИНО: „Графиня Валєвска" з Марлєною Дітріх.
КОПЕРНИК: „Князь і прошак".
МАРУСЕНЬКА: „Дибук".
МЕТРО: „Матура".
МІРАЖ: „Пісня засуджених".
МУЗА: „Фякер ч. 13".
ПАКС: „Пасажирка зайцем" (Шерлі Темпль).
ПАЛЯС: „Князь Іво" із Сонею Геніє.
РАЙ: „Трійка гільтаїв".
РІЯЛЬТО: „Делятно" з Лан. Даріє.
СВІТ: „Вірна ріка", „Покольне провалля".
СТИЛЕВЕ: „Князь" та ревія „Медяники з мігдалами".
ТОН: „Плиньне золото".
УТІХА: „Вапусь" з Диммою і ревія.
ХИМЕРА: „Весела вдова" з Д. Дарбін і колірові додатки „Весела Банда".

ФОТОПЛЯСТІКОН: (пл. Марійська 5). **„Світова вистава, II. частина" і Париж.**

ФОТОПЛЯСТІКОН „Світовід" (Пасаж Гавсмана ч. 7): **II. частина „Вистава в Парижі".**

ЗАКОРДОННЄ РАДІО.

Неділя, 2. січня 1938.

БЕРЛІН 12.00 Розр. концерт. 15.30 Весела всячина. 20.00, 21.00 Концерт 3-х оркестр; БІЛГОРОД 20.00 Пісеньки; БУДАПЕШТ 12.30 Концерт оп. орх. 15.45 Сольо на скр. і флет. 18.30, 19.00 Циг. музика. 21.45, 22.00 Орх. концерт; ВІДЕНЬ 15.40 Квартет. 18.10 Весел. альпейські мельодії. 21.45 Рокита сопр.; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00 Казка для дітей. 15.00 Шведські нар. пісні. 15.30 Дута орх.. 17.30 Новорічні пісні. 18.00 Гарні мельодії. 22.30 Танок і розвага; КОШИЦІ 18.00 Гренджа-Донський „Святий Вечір" віділгр. ученики учит. семінарії, реж. Мик. Аркас; МІЛЯНО 17.00, 18.00, 19.00 Симф. концерт, 19.47 Вес. авд., 21.00, 22.00 Комедія Гольдонія, скрипка; МІНХЕН 19.05, 20.00, 21.00, 22.00 „Дон Карльос" оп. Вердія; ПРАГА 12.25, 15.30 Розр. концерт. 17.35, 18.00 Нім. авд.: Пісні в супр. гітари, 22.35 Танк. музика; РАДІО ПАРІ 18.00, 19.00 Симф. концерт. 20.30 Давні пісеньки. 21.15 Пісенькар Пер Доріян перед мікрофоном. 21.30, 22.00, 23.00 Симф. концерт; РИМ 17.00, 18.00, 19.00 „Івась і Гануся" оп. Гумпердінка. „Лебедине озеро" Чайковського; СОФІЯ 19.30 Вок. концерт.

Понеділок, 3. січня 1938.

БЕРЛІН 19.45 Веч. гомін. 20.00 Нар. музика; БІЛГОРОД 20.00, 21.00, 22.00 Опера; БУДАПЕШТ 13.30 Військ. орх., 20.00, 21.00 „Манфред" поема Байрона в муз., 21.45, 22.00 Циг. музика; ВІДЕНЬ 17.30 Віол., 19.25, 20.00 З австр. опер. орх., Сінек сопр.; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.20 Форт., 21.15 Камер. музика; КОШИЦІ 14.00, 18.45 Вістки; МІЛЯНО 17.15 Сольо на арфі, 20.30, 22.15 Розр. музика, 21.00 Вок.-інстр. концерт; ПРАГА 16.55 Форт. твори, 18.10 Пісні Коваровиa, 20.30 Китиця нар. мельодій, 20.55, 21.00 Орх. концерт (симф. поеми Двожака); РАДІО ПАРІ 21.15 Пісні, 21.30, 22.00, 23.00 „Сібуле" оп. Гана; РИМ 20.30 Розр. музика. 21.00 Вок.-інстр. концерт: орх., сопр., тенор.

Вівторок, 4. січня 1938.

БЕРЛІН 15.00 Розр. музика. 19.45 Веч. гомін. 20.00, 21.00 Концерт; форт.: БУДАПЕШТ 12.05 Циг. музика. 13.30 Вок. концерт. 18.50, 19.00, 20.00 „Гіль Баба" оп. Гуски, 21.35, 22.00 Концерт тріо; ВІДЕНЬ 15.15 Для дітей, 17.35 Генні Шмідт сопран 19.40, 20.00 Веселі мельодії, орх., Баєр сопр., 22.30 Марші, дута орх.; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.00 Ґріґові твори. барит., форт.; ДРОЙТВІЧ 20.45 21.00 „Ґейша" оп. Джонса; КОШИЦІ 18.00 Весняні мотиви підкарпатських поетів, музика з пл. Що розуміємо під національністю; ЛЯЙПЦІҐ 20.00, 21.00 „Айда Кенеди" вечір єсп. музики і поезії; МІЛЯНО 17.15 Форт. 21.00 „Феста зі бенефіценці" ком. Шекспіра, 21.40, 22.00 Концерт; віол.; ПРАГА 17.30 Хор. 18.10 Нім. авд.: Дуети та пісні 19.50 Гумор у нар. пісеньках. 21.30 Квінтет ґ-моль Сука; РАДІО ПАРІ 21.15, 22.00 Камер. концерт; РИМ 17.15 Форт., сопран, 21.00, 22.00, 23.00 „Федора" оп. Джордана.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 2. січня 1938.

8.00 Сигнал; 8.05 Для села: Хліб, скринька, Музика з пл., Проба організації спільного збуту худоби; 10.30 Трансм. з Ватикану (на стіллі): Концерт хору Сикстинської капелі Джіґлі тенор; 11.30 Репортаж із життя; 11.57 Сигнал; 12.03 Симф. поранок; 13.00 Театр. огляд: Сценографія; 13.10 Новеля Ґоявічинської; 13.30 Сальон. музика, мецосопр., сопран, скрипка, тенор, клярнет, фагот, дудер; скеч; 15.00 „Весілля" нар. комедія Ф. Ґаїжджа; 15.45 Для дітей: Мусимо їм помогти, Музика з пл.; 16.05 Музика композиторів Півночі: форт., мецосопр.; 16.45 Анниця та життя; 17.00 Орх., солісти; у перерві Хвилина бюра студій; 19.05 Театр Уяви: „Сон п. Луки" на осн. Б. Пруса; 19.35 „У читальні" авд.; 20.00 Концерт солістів у вик. Марії Шлапаківни форт., Т. Щеглова бас-баритон; 20.35 Спорт; 20.40 Політ. огляд; 20.50 Веч. денник. 21.00 Новорічна спорт. авд 21.20 „Та йой" вес. авд.; 22.05 Найгарніші Монюшкові пісні, Міхаловський бас; форт.; 22.30 Скрипка, форт.; 22.50 Ост. вістки; 23.00 Танк. музика з пл.

Понеділок, 3. січня 1938.

6.15—8.00 Ранішня авд.; 11.40 У варстаті штукатурщика; 12.03 Полудн. авд.; 13.45 Легка музика з пл.; 14.20 Техн. скринька; 14.30 Суїта з „Арлєзіянки" Бізета, пл.; 14.55 Біржа; 15.00 Трохи пісні, трохи слова; 15.20 Біжучі вістки з міста та провінції; 15.30 Господарські вістки 15.45 З піснею по краю; 16.15 Орх. концерт; 16.50 Актуальна гутірка; 17.00 Найдовший міст; 17.15 Віольончеля, форт.; 17.50, 18.50 Спорт; 18.10 Упромисловлення краю влекшує хліборобську продукцію; 18.20 Коляди у вик. міш. хору; 18.35 Сучасна фр. проза у перекладах; 18.55 Програма на завтра; 19.00 Вояцька авд.; 19.30 Чому займаємося життям наших ближніх; 19.50 Актуальна гутірка; 20.00 „Раз то мало" муз. спогади з грудня 1937; у перерві коло год. 20.45 Веч. денник. Актуальна гутірка; 21.40 Літературні новини; 22.00 Архитвори симф. музики; 22.50 Ост. вістки; 23.00 Радіомагазин; 23.10 Танц. музика з пл.

Вівторок, 4. січня 1938

6.15—8.00 Ранішня авд.; 12.03 Полуднева авд.; 13.45 При чорній каві, музика з пл.; 14.25 Сонати з пл.; 14.55 Біржа; 15.00 Спогади з повстання 1863, 15.10 Музика з пл.; 15.25 Біжучі вістки з міста та провінції; 15.30 Господарські вістки; 15.45 Музичні загадки для старших дітей, сальон. квартет; 16.05 Фін.-госп. актуалії; 16.15 Рімський-Корсаков: Квінтет б-дур. 16.50, 19.50, 20.55 Актуальна гутірка; 17.00 Країна пустині та багатства; 17.15 Концерт мандоліни; 17.50 Мікроскопійні животинки під ледом; 18.00, 18.50 Спорт; 18.10 Моди; 18.20 Сопран, форт.; 18.40 Що кожний початкуючий лещетар повинен знати; 18.55 Програма на завтра; 19.00 Мистецький пир сміхунів, літ. вечір; 19.30 Польська хор. творчість; 20.00 Авд.: Танки Софії Стронської; 20.45 Веч. денник; 21.00 Симф. концерт; 22.00 Танк. музика; 22.50 Ост. вістки; 23.00 Концерт бажань.

БІРЖА.

Львів, 1. січня 1938

Гроші.

Купно-продаж: Бельги бельг. 89·68, 89·95 Доляри американські 5·27·00, 5·24·50, Доляри канад. 5·26·50—5·24·00 Фльорени гол. 293·07—292·35, Франки фр. 18·03—17·73 Франки швайцарські 122·15—121·35, Фунти англ. 26·43—26·27, Гульдени данц. 100·20—99·80, Корони ч. 17·70—17·00 Кор. дан. 117·84—117·00 Кор. норв. 132·78—131·80 Корони шв. 136·18—135·90, Ліри італ. 21·80—21·00, Марки фінляндз. 11·67—11·25, Марки нім. 110·00 — 108·00 Шилінги австр. 99·00—98·00, Тель Авів 26·60—25·95. Марки нім. срібні 119·00 — 117·00

Акції.

4 і пів прон. внутр. 64·95, 64·75. 3 інв. 1 ем 80·00 серія пенот. 3 поз. інв. 2 ем 79·00, серія 90·00. 5 конверс. 67.25 прем. пож. 42·5.0 4 консол. 65·63

Папери.

Банк Польський 112·25 Цукор 36·25 Вугіль 30·50, 30·75 Ліліпоп 62·00, Моджеїв 13·00 Островець 54·50 Стараховичі 33·50, 35·00, 34·75 Габербуш 49·00.

Тенденція сильна.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, 1 січня 1938 р.

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	3·05 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак.	3·10 зол.
молоко	18—19 сот.
яйця (копа)	6·00—6·10 зол.

Тенденція на масло знижкова, на яйця сильна. На молоко вдержана.

БЕЗБОЛІСНЕ усування нагнітків, згрубінь, вросших нігтів, масаж ніг із французькою горілкою і пудром ціле 1 зол. в сальоні манікюру „Явіва“, 3. Мая 5. 2272 4—5

ІВАН ЗЕЛЬТЕНРАЙХ, Львів, пл. Марійська 5 направляє ріжного роду годинники, прецизійно, солідно і дешево. 2218 а 6—15

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ гумові, черевні, ниркові, проти усування матиці за гарантією виконує відоме **УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА,** Львів, вул. Вірменська ч. 15. 2041 17-100

КОВДРИ, простирала з власної вирібні. КОЦИ вовняні і фланелеві. Ціни найнижчі! ВАНК, ПЛ. МАРІЯСЬКА 6. Жадної філії не маємо. 2228 9—10

ВИБАГЛИВІ декорації кімнат, фіранки ручної роботи, вкладки, матер'яли, по дуже низькій ціні поручає Вирібня Фрайліха, вул. Сикстуська 21. 2157 11-0

ШАФГАВЗЕН, ЛЬОНЖІН, ЗЕНІТ, ОМЕГА, ДОКСА та ін. годинники найпрецизніше направить фірма П. Карпинець, Домініканська 7. Купує золото, срібло.

ТІЛЬКИ 5 ЗОЛ. тривка ондуляція з 5-місячною гарантією. Сальон чесання пань, Сикстуська 8, вхід через браму. 2705 2—2

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

Спец. скірн. венер. недуг і косметики

Др. ФІШЕР

б. лікар (асистент) Клінік у Берліні, Празі, Відні орд. КІЛІНСЬКОГО 3 (напроти Від. Каварні) тел. 231-68. 2143

Косметичний Інститут і Лябораторія

Д-ра О. ТУШИЦЬКОГО

Львів, вул. св. Софії ч. 3. Тел. 205-28.

УСУВАЄ: аномалії цери, зроговатіння, пігменту, волосся, блинни, дзьоби по віспі і плями. Масажі, тривале усування морщин, жилаків і відморожень власною методою. Тривале усування оволосіння ніг катафорезою. Сталі румянці підшкірним запусканням красків (татуування). Урядово затверджені косметичні курси закордонної програми. 2659 2-10

НЕРВОЛЬ

Хеміка д-ра Францеза, одинокий радикальний і випробований засіб (натирання) проти

РЕВМАТИЗМОВІ

кольок з причини простуди, пострілові, ісхіясові і ін. Дістанете в аптиках.

Виріб і головна продажа

АПТИКА МІКОЛЯША

Львів, Коперника 1. 10—12

ОГОЛОШЕННЯ.

КОНКУРС.

Головний Виділ Т-ва „Просвіта“ у Львові розписує конкурс на шість стипендійних підмог з фундації бл. п. Антона Кіцгекицького, для учеників середніх і високих шкіл, що виказуються добрим поступом у науці. Першенство мають жениники Фундатора, з браку таких сельські діти села Грабівця (пов. Богородчани), вкінці взагалі бідні ученики української народности.

Подання вносити до дня 30. січня 1938 р. на адресу Товариства „Просвіта“ у Львові, Ринок 10 з такими залученнями: шкільне свідоцтво за останній півр'к, свідоцтво незаможности і посвідка школи, що петент у ній учиться.

Дивани, меблеві матеріяли, тапчани, матраци, тапети і т. п.

Проектування і виконання компактного нутра дому у власних заведеннях тапіцерських і столярських

Т. Кисяк і сини

Львів, пл. Смольки 4

Тел. 24009 і 21985 15—40

НА КАРНАВАЛ фраки, смокінги та всяку іншу візитову гардеробу поручає з власних і доставлених матеріялів **В. Хомин** ЛЬВІВ, ДОМІНІКАНСЬКА Ч. 11. Тел. 283-95

Метали Шиби Дзеркала чистить ідеально «СІДОЛЬ» Sidol Не купуй підрібок тільки правдивий «СІДОЛЬ»

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕХНІЧНО-ГОСПОДАРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ

приймає безперервно впис студентів та курсантів на:

1. ВИСОКОШКІЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНО-КООПЕРАТИВНИЙ ВІДДІЛ. 4 роки. Дає особливу фахову освіту, необхідну для праці в кооперативних і громадських установах та приватних підприємствах.
2. ВИСОКА ШКОЛА ПОЛІТИЧНИХ НАУК. 3 роки. Підготовляє до громадської, політичної та журналістичної діяльности.
3. ВИСОКІ КУРСИ ГРОМАДСЬКОЇ АГРОНОМІЇ. 1 рік. Докладно навчають про форми і методи переведення громадсько-агрономічної праці серед українського населення.
4. ТЕХНІКУМ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОМИСЛОВОСТИ. 2 роки. Дає фахові знання в ріжних галузей промисловости, що працює на с.-г. сировині.
5. ВИЩІ КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА. Півтора року. Систематично ознайомлюють про минуле і сучасне України та українського народу, його культурні скарби і підстави матеріяльного добробуту.
6. КУРСИ БУХГАЛЬТЕРІЇ. 1 рік. Підготовляють книговодів для праці в установах і підприємствах.
7. КУРСИ МОВ: англійської, німецької та французької. Уможливлюють опанувати світові мови для користування чужоземною літературою і пресою.
8. КОРОТКОТЕРМІНОВІ КУРСИ: а) Пасічництво, б) Американське промислове пасічництво, в) Садівництво, г) Городництво, ґ) Консервація та перероблення садовини й городини, д) Оброблення шкіри, е) Миловарство, є) Радіотехніка, ж) Фотографія, з) Теорія музики.

Жадайте проспекти з програмами, правилами вступу і таксами оплат. Висилаються безплатно. На ширшу відповідь присилайте поштову міжнародню марку. Можна замовляти також лише самі підручники. Цінники висилаються безплатно. Прохання надсилати на адресу: Ukrajinský Technicko-Hospodářský Instytut, Poděbrady, Zámek, Tchecoslovaquie.

ХТО?!

хоче купити найліпші косметичні і гігієнічні артикули по найдешевших цінах купує тільки у найсолідніщій

ПЕРФУМЕРІЇ

С. ФЕДЕРА

Львів СИКСТУСЬКА 7, Філія КОПЕРНИКА 15а, Філія ГАЛИЦЬКА 16.

Кожний покупець, що покличеться на оце оголошення „Діла“ дістане ЗА ДУРНО гарний дарунок.

РОБІТНЯ кашкетів ріжних фасонів і красок та всяких ШАПОК КРИМСЬКИХ і БАРАНКОВИХ по найдешевших цінах

М. БІНШТОК

КРАКІВСЬКА 15 (Народний Дім). Для Кооп. і Союзів відповідний рабат.

КІР

Львів, Уейського 6

Тел. 286-85

Станиславів, 3-го Мая 4

ПЛЯНИ

КОШТОРИСИ

БУДОВИ

Найважніший параграф... практичного чоловіка: НЕ ПЕРЕПЛАЧУВАТИ!! Тому набувайте тоалетові мила, кольонські води і косметики у фірмі

ВАШЕ ОЧКО

ГАЛИЦЬКА 1.-РІГ РИНКУ

Поручає великий вибір прикрас на ялинку. 1—6

Купуйте тільки знаної доброти

ГОЛЮБСЬКІ ДЕЛІКАТЕСОВІ СИРКИ

ЕМЕНТАЛЬСЬКІ лагідні в смаку,
ТИЛЬЖИЦЬКІ пікантні в смаку,
КМИНКОВІ служать доброму травленню
САРДЕЛЕВІ побуджують апетит
з назвою „РОТР“, бо це товар поживний і дешевий. Вистерігайтесь фальсифікатів. Домагайтеся всюди, замовляйте у фірмі „ROTR“, Golub, Pomorze.

НА СВЯТА

чистить, фарбує і пере закордонною системою перша хем. і арт. фарбарня

ВІДЕНСЬКА ПРАЛЬНЯ

Львів, Пілсудського 10 тел. 270-58

Відбір і доставa безплатно. Провінціональні посилки полагоджуємо негайно. 3—10

„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ“

бажає

ВЕСЕЛИХ СВЯТ

і просить закупити на свята в її складах:

МУКУ, ЦУКОР, МІД, МАК, ОРІХИ, РОДЗИНКИ, МІГДАЛИ, ГВОЗДИКИ, КАВУ, ЧАЙ, ВИНА.

Меблеві покриття ліжники, дивани, церати, гобелени, капи і намітки, в найбільшім виборі

ФРЕНКЕЛЬ і ЛІДЕР

Львів, Легіонів 29, в подвір'ю, тел. 286-38. 22-7

Революція іде

Г. ЖУРБИ

та інші новинки найдете на полицях КНИГАРНІ Н. Т. ШЕВЧЕНКА В ПЕРЕМИШЛІ, РИНОК 14.

Властитель В. ҐОЦЬКИЙ.

РІЗДВЯНІ ЛИСТІВКИ С. ГОРДИНСЬКОГО І О. КУЛЬЧИЦЬКОЇ

Ялинкові прикраси шкляні баньки, станіоля, цельофан, свічки, штучні вогні, ліхтарики, бібулки, вертепи.

Календарі на 1938. р. кишеневі, стінні і тижневі поручає

Союзний Базар

ЛЬВІВ, РУСЬКА 20.

Йоахим Вільнер

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД КРАЄВОЇ ГУТИ ШКЛА, ЛЬВІВ, СКАРБКІВСЬКА 1

поручає по найдешевших цінах: шкло, порцеляну і столова накриття. 2-3

Цукорня „Пчілка“

Львів, Ринок 27.

Поручає **святочні вироби** в найліпшім гатунку по зниженій ціні.

Зробіть радість Близьким і купіть практичний дарунок на

ЯЛИНКУ

з хустинок до носа,
ручників,
обрусів і т. п.

МАНУФАКТУРА

Е. Ф. Борис і Ска

Перемишль, скр. пошт. 185.

Чисто **ВОВНЯНІ** елеґантні і модні светери вже від **8·— зол.** можна купити в

„ҐАЛЯНТЕРІЇ“

С. ДУЧИНСЬКА

Перемишль, Казимирівська 26.

ФОРТЕПІЯНИ, ПІЯНІНА світової марки

Б. СОММЕРФЕЛЬД

Експорт: до Англії, (Steinway & Sons-Londyn) Америки, Франції, Голяндії, Палестини, Швеції, Цейльону і т. д.

виключне заступництво:

С. Новацький

Львів, вул. Пілсудського ч. 17.

Бляхарські роботи

криття веж, дахів і консервація. Ґалянтерійні роботи і ЦИНОВАННЯ МОЛОЧАРСЬКОГО НАЧИННЯ ФАБРИЧНИМ СПОСОБОМ

АНДРІЙ БАРТКІВ

Львів, ул. Глибока 12. Тел. 255-82

2310 3—3

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів Ринок 10